

KÖZGAZDÁSZ

a Marx Károly Közgazdaságtudományi Egyetem lapja

IX. ÉVFOLYAM, 1-2. SZÁM

ÁRA: 60 FILLÉR

1967. FEBRUÁR 11.

ÚJ TANTÁRGY

Megindult egyetemünkön a szociológia oktatása

Azt hiszem, közel van az idő, amikor a közgazdászokra úgy tekintenek majd, mint a társadalmi folyamatok mérnökeire. Am e bonyolult feladat ezernyi követelményének csak azok a közgazdászok tudnak eleget tenni, akik nem csupán az anyagi-gazdasági viszonyok elemzéséhez, a termelési, elosztási, folyamatok megszervezéséhez, irányításához értnek, hanem a társadalom életét, az emberek eszelekvését, gondolkodását meghatározó többi tényezőt és törvényszerűségeit is ismerik és ezt a tudást munkájuk szerves részének tekintik. Ezért üdvözöljük örömmel, hogy a mostani félévtől kezdve egyetemünkön valamennyi szak hallgatói számára lehetővé válik a marxista szociológia ismereteinek elsajátítása.

Közgazdászok és a szociológia

Bizonyára minden hallgatóknak volt már alkalma végzett hallgatókkal a gyakorlatban szerzett tapasztalatokról beszélgetni. Ritka eset, hogy ilyen beszélgetések során ne kerüljenek szóba olyan problémák, melyek megértéséhez és megoldásához kevésnek bizonyult mindaz, amit az egyetemen tanultak. És most nem valamely szakterület sajátosságaira gondolunk, hanem mindenütt felbukkanó, sokszor köznapinak ható, valójában tudományos felkészülést, társadalomismeretet követelő jelenségekre. Az üzemben dolgozó közgazdász észreveszi például, hogy az emberek viszonyát az általuk végzett munkához nem lehet egyszerűen a normák teljesítésével mérni, hogy a munkahelyi kollektíva jó vagy rossz légköre mennyire befolyásolja a teljesítményt, hogy a gyárhoz való ragaszkodásnak, illetve a munkaerővándorlás-

nak a közvetlen anyagi érdeken kívül mennyi más tényezője is van... és így tovább. Bármely területen is dolgozzék majd az egyetemről kikerülő közgazdász, szociológiai kérdések sorával találja magát szemben. Egyik alkalommal talán a különböző társadalmi rétegek eltérő vásárlási szokásaival, máskor a pályaválasztás szociológiai összefüggéseivel, vagy az üzemi információs rendszer működésének közgazdasági kihatásaival. Ugyanígy a közgazdasági munkához szorosan kapcsolódik például a vezetők és vezetettek viszonya, a vezetési módszerek szociológiai megalapozása, stb.

A modern iparvezetés abba az irányba halad, hogy bizonyos munkakörökben dolgozó közgazdászok, üzemgazdászok egyben „szociológusok” is legyenek. Így lehet elkerülni azt a veszélyt, hogy elnyagolják a termelés emberi oldalát.

Kutatócsoportjának igazgatója és Nemes Ferenc, adjunktus, aki nemrég jött át egyetemünkre a kutatócsoporttól és akire az oktatás mellett rengeteg szervezési feladat is vár, hiszen új tárgyat bevezetéséről van szó. Gyakorlati megfontolásból egyelőre a népgazdaság tervezése tanszékhez tartozik. Megkértük Nemes elvtársat, hogy mondja el az érdeklődők tájékoztatására, milyen a féléves szociológiai kurzus tematikája. Vázlatosan a következő témákat sorolta fel:

I. A polgári szociológia kialakulása, főbb irányzatai és azok marxista kritikája. A marxista szociológia tárgya és helye a társadalomtudományok rendszerében, funkciója a szocializmusban.

II. A gazdálkodási és gazdaságirányítási rendszerrel összefüggő szociológiai problémák.

Nemes Ferenc egyelőre a szociológiai oktatás „mindenesé” egyetemünkön...

mák. A vállalat, mint társadalmi szervezet, a vállalati integráció, a „Mi” és a „Miénk” tudat kialakulása. A munka szociológiai funkciói. A kiscsoportok szerepe az üzemben. A munkaerőgazdálkodás és a bérezés szociológiai kérdései. A fogyasztás szociológiája és egyéb szociológiai gazdaságtudományi vonatkozásai. (Város-, település-, falu-, agrárszociológia).

III. A metodológia és a metodika összefüggései a szociológiában. A szociológiai kutatás fő módszerei: dokumentumok elemzése, megfigyelés, kísérlet, interjú, ankét. A kérdőíves kikérdezés módszertani problémái. A konkrét szociológiai kutatás megszervezése és lebonyolítása.

Ez a tematika az igények-

segre vonatkozó adatokat, az Egyetemi Tanács és az egyéb munkaterületeken működő bizottságok összetételét, valamint a nálunk oktatott tantárgyak tematikáinak összeállítását. Bemutatja az évkönyv a számítóközpont, a párt- és a KISZ-bizottság tevékenységét. Az egyetem oktatóinak, dolgozóinak névsora mellett közli a 64/65-ös tanévben végzett hallgatók nevét, továbbá a régi kívánságnak eleget téve az évkönyv bemutatja a kulturális és sportmunkát is.

Kurtán Lajos

hez és a tapasztalatokhoz igazodva természetesen még módosulhat. A jelenlegi félévet ilyen szempontból is a rendszerezésé való szociológiai oktatás főpróbájának lehet tekinteni, de nemcsak annak, hiszen a végzős hallgatók számára ez az utolsó alkalom, hogy az egyetemi oktatás keretében, kedvező körülmények között sajátíthassák el a munkájukhoz nélkülözhetetlen szociológiai, gazdaságtudományi ismereteket.

Milyen lehetőség lesz a komolyabban érdeklődő hallgatók számára a féléves előadássorozatot után is foglalkozni szociológiával? A tervek szerint speciál-kollégiumokat indítanak, ahol a résztvevők behatóan tanulmányozhatják a szociológia egy-egy szakágát, például az iparszociológiát, a munkaszociológiát, a településszociológiát, az agrárszociológiát stb. A lehetőség tehát megvan. Feltehetően érdeklődésben sem lesz hiány.

Faklen Pál

PROBLÉMÁINK – FELADATAINK

Egy élénk egyetemi vitáról

Az egyetemi tanács és az egyetemi pártbizottság együttes ülésén vitatott meg, az MSZMP XI. kongresszusa határozata alapján, néhány ideológiai-politikai kérdést, amelyeknek egyetemünk életében, oktató-nevelő munkájában jelentős szerepe és helye van. A tárgyalás alapjául szolgáló összefoglalóban négy fő kérdés szerepelt:

a) a párt és munkásszövetség vezető szerepével kapcsolatos néhány kérdés;

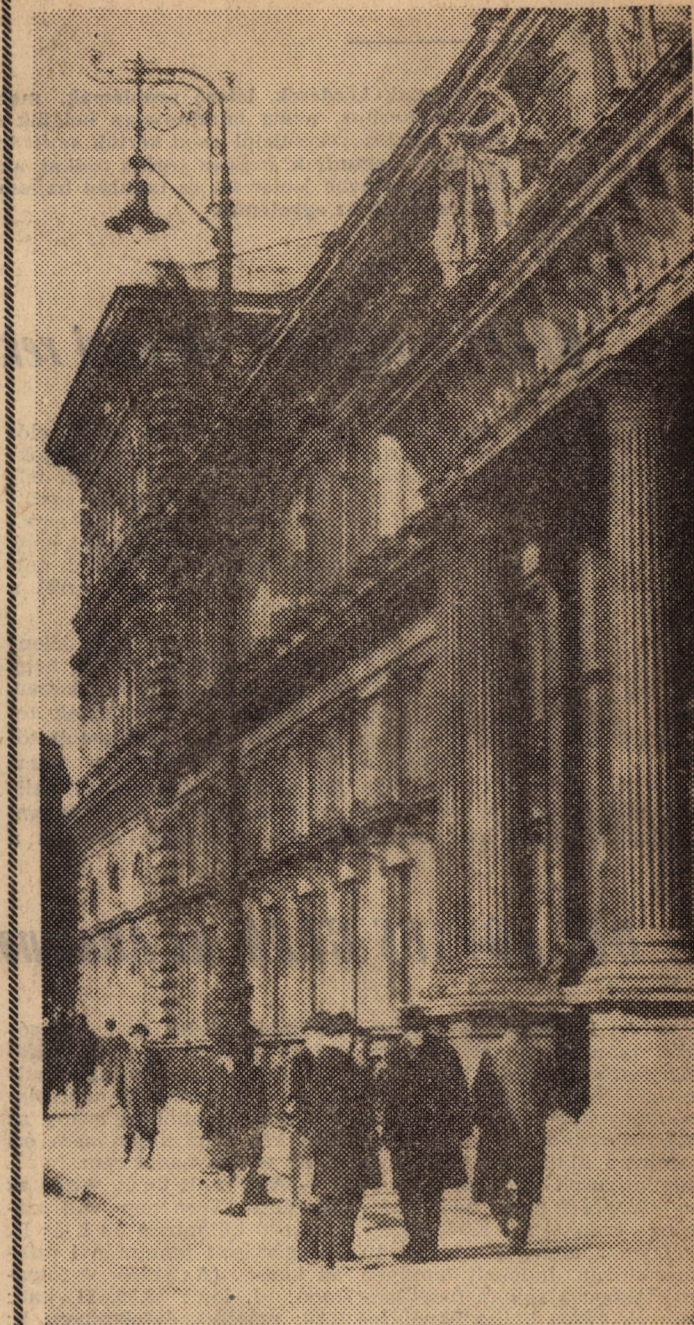
b) a szocialista hazafiság, nacionalizmus, internacionalizmus;

c) társadalmunk fejlődésének néhány ellentmondásáról,

d) a kommunista szakemberképzés egyes problémái és ezzel kapcsolatos feladataink.

A párt és a munkásszövetség vezető szerepének lényegéről és feltételeiről az anyag és a vita kifejtette azoknak a változásoknak a fontosságát, amelyek hazánkban a munkásszövetség soraiban, a társadalom szerkezetében az utóbbi időben végbementek. A termelés szerkezetében végbement változások, a technikai és tudományos haladás a társadalom különböző rétegeinek helyzetét fokozatosan megváltoztatták, az egyes társadalmi csoportok közelebb kerülnek egymáshoz, a termelés területén dolgozók, a bérből és fizetésből élő társadalmi megítélésük még fokozottabban munkájuk alapján kell, hogy történjen. Más felszólalók a vezető szerep érvényesítésében a helyes munkastílus kialakításának fontosságát hangsúlyozták. A megbeszélés több részvevője — ezzel összefüggésben — kiemelte annak szükségességét, hogy a különböző ideológiai és politikai vitákban ne csak a bírált vélemény kritikáját mondják el, hanem a megoldási módok és vélemények is kerüljenek kifejtésre. Ez segíti elő a helyes kritikai szemlélet fejlődését.

A legszélesebb körű vita a hazafiság, a nacionalizmus, az internacionalizmus kérdéseiről bontakozott ki. Az írásban előterjesztett anyag beszélt a hazafiság tartalmáról, a haza-

Az első napsütés

A szociológia jövője egyetemünkön

Egyetemünkről az utóbbi években kikerült hallgatók közül néhány tehetséges fiatal, mint például Rozgonyi Tamás, Monigl István, a szociológus pályát választotta. Az eddigi szemináriumok iránt is nagy volt az érdeklődés, a most meginduló oktatás pedig még több hallgatóval ismereti — és remélhetőleg szeretteti — meg a szociológiát. Ez nem pusztán azért fontos, hogy a közgazdászok képesek legyenek a társadalmi jelenségeket szociológiai oldalról is megközelíteni, hanem mert a társadalom elsősorban egyetemünktől várja, hogy jól felkészült szociológus utánpótlást neveljen.

Ma már a szocialista országokban egyre több olyan közgazdasági egyetem van, ahol nemcsak egyes szociológiai tantárgyakat oktatnak, hanem szociológiai szakot is létrehoztak. A hazai szociológia számára nagy előrelépést jelentene, ha az MTA Szociológiai Kutatócsoportja mellett a szociológiai kutatásnak új bázisai alakulnának ki. Ilyen szerepet tölthet be egyetemünkön a szociológiai tanszéki csoport, ahová a tudományos kutatásban és az oktatásban egyaránt kiváló teljesítményt nyújtó szociológusokat kellene koncentrálni.

Ki tanulhat szociológiát?

Az egyetemi tanács határozata értelmében a mostani félév során alternatív és fakultatív tárgyként harmad és negyedéves nappali hallgatók vehetik fel a szociológiát. A jövő tanévtől kezdve a dél-

előtti, esti és levelező tagozatok harmadik vagy negyedik évfolyamán egy féléven keresztül heti két órában kell ezt a tárgyat hallgatni.

A szociológia előadója Hegedüs András, az MTA Szociológiai Kutatócsoport vezetője.

Az évkönyv

Elég hosszú várakozás után előre láthatóan február végén vehetjük kézbe egyetemünk új évkönyvét, amely az 1964/65-ös tanév fontosabb eseményeit tartalmazza. A készülő évkönyv a korábbiakhoz képest más, új felfogásban születik. A múltban szinte teljesen a tudományos szakdolgozatok képezték a tartalmát, most az egyetem életének teljesebb keresztmetszete kerül bemutatásra. Ez a változás nagyon öröndetes, hiszen megszűnik a korábbi egyoldalúság. Joggal követel magának helyet — ha nem is hasonló súllyal — az egyéb te-

riületeken végzett munka is. Mi teszi tartalmilag sokrétűvé az évkönyvet? Mi által nyújt többet a korábbiakhoz képest? Gergely István, a Rektori Hivatal vezetője elmondotta, hogy az évkönyv tartalmazza például a rektor elvtárs tanévnyitó beszédét, beszámol az egyetem oktatási eredményeiről, további feladatairól. Megtalálhatja majd az olvasó az egyetemi vezető-

hatóság és a társadalmi haladás összefüggéséről, a nacionalizmus mai megnyilvánulási formáiról, a nacionalizmus elleni harcokról, a hazafiság és az internacionalizmus összefüggéséről.

Élénkítően hatott a vitára, hogy az előző napon jelent meg Darvas József: „Kis ország?” c. cikke a Népszabadságban. A cikkben kifejtett nézetek, az előterjesztett anyag állásfoglalásai, az egyetemi ifjúság körében előforduló problémák eleven véleménycserére vezettek. Volt a vitában olyan nézet, hogy Darvas József cikke nem megfelelően válaszolt a súlyos problémákra, míg mások a hazafiság tartalmáról vitázva hangsúlyozták, hogy legyenek büszkéik eredményeinkre, sőt egyesek úgy látják, gyakran szemérmesekek vagyunk mai eredményeink ismertetésében.

A vitában hangzott el az is, hogy a nacionalizmus elleni harcban már jelentős eredményeket is elértünk, az ifjúság körében faji alapon terjesztett nacionalizmus nincs vagy jelentéktelen, ellenben súlyos fertőzés a kozmopolitizmus terjedése. Széles körben található olyan fajta nézet, hogy „ott a nazám, ahol jól keresek”. Az előterjesztett anyag egyik komoly gyengesége az volt, hogy nem beszélt a kozmopolitizmus hatásáról és az ellene való harcról. Még számos fontos kérdéstről, többek között a mai nacionalizmus okairól, a nacionalizmus elleni harc belső és külső politikai feltételeiről hangzott el sok értékes megjegyzés.

Az ellentmondások kérdéseiről a legsokoldalúbb vita az előterjesztett anyag azon megállapítása körül folyt, hogy az életszínvonal emelkedése, az anyagi ösztönzés negatív hatásokat is eredményezhet. A felszólalók a megállapításokat leegyszerűsítettnek tartották, amely hamisan orientál a politikai munkában. Többben az anyagi ösztönzés hibáit, a munka szerinti elosztás következetlenségeit sokan inkább tartják a negatív

hatások előidézőinek. E tényezők hatnak a kispolgári önzés, az individualizmus, az egoizmus terjedésére. A politikai munka gyengesége is szerepet játszik a kispolgári gondolkodás és magatartás terjedésében, nem találtuk meg eddig a megfelelő formákat a mai körülmények közötti politikai munkához. Konkrétan kell elemezni a társadalmi, jövendőbeli viszonyok változásait, elmélyültebb társadalmi, közgazdasági, szociológiai stb. elemzésre van szükség.

Az egyetemi tanács és a pártbizottság vitája bevezetője volt az egyetem tanszékein, ill. a hallgatók között rendezendő szemináriumi vitáknak. Az előterjesztett anyagot és vitát e megbeszéléseken fel lehet, s fel is kell használni.

Hírek

A február és március hónapra szóló ösztöndíjakat (beleértve a társadalmi ösztöndíjakat is) valamennyi évfolyam hallgatóinak február 23-án fizetik.

A most kezdődő félév a déli előtti tagozat negyedik évfolyama és valamennyi tagozat V. évfolyam részére április 29-ig tart. (Kivétel: terv-mat. IV. évf. május 20.). Az összes többi hallgató május 20-án fejezi be a tanévét.

Oktatási szünet: március 15 és 21, továbbá a tavaszi szünet április 10—11-én.

ELSŐ ELŐADÁS AZ ÚJ TÁRGYBÓL

A mostani félév első szociológiai előadása február 16-án, csütörtökön délután 1/3-tól 1/2-ig lesz a 214-es teremben. Az előadást Hegedüs András tartja a marxista szociológia tárgyáról, belső rendszeréről, a társadalomtudományokon belüli helyéről és a szocialista társadalomban betöltött szerepéről.

A hátránnyal indulókról

Vannak kérdések, létező problémák, melyekről időnként megfellelkezünk, pedig minduntalan beléjük botlunk. Egyetemünk néhány vezetőjétől azért kértük az itt közölt nyilatkozatot, hogy megtudjuk, hogyan segítik azokat, akik körülményeik folytán kevesebb ismeretet és tanulási hajlamot rejtő „bátyuval” érkeztek az egyetemre.

BIKICS ISTVÁN, oktatási rektorhelyettes:

— Régebben a munkás-paraszt származású hallgatókkal való tudatos, tervszerű foglalkozás az oktatás egyik központi kérdése volt. Már a felvételnél fontos szempontnak tekintették a jelöltök osztályhelyzetét, származását. Az új felvételi rendszer helyesen állította előtérbe a felkészültséget, a képességet, a rátermettséget és a magatartás négyes mércéjét, de nem oldotta meg a fizikai dolgozók gyermekeinek továbbtanulási problémáit. E hallgatók ugyanis (főként a kültelki munkásfiatalok vagy a vidéki, esetleg tanyai gyerekek) gyakran indulnak szociá-

lis helyzetükből adódó előképzettségbeli hiányosságokkal. A származás szerinti felvétel megszüntetésével együtt sajnos, kialakult az egyetemeken az a hibás gyakorlat, hogy megfellelkeztek a fizikai dolgozók gyermekeinek erről a hátrányáról.

— Egyetemünk nagy jelentőséget tulajdonít annak, hogy az oktatás és nevelőmunkában, a társadalmi szervezetek tevékenységében tudatosabb törekvés érvényesüljön a munkás-paraszt származású hallgatók segítésére. Az Egyetemi Tanács határozata nyomán a

kari tanácsok rövidesen kidolgozzák azokat a módszereket, melyekkel az oktatók segíteni tudják a hiányos előképzettségű, zömükben az I. származási kategóriába tartozó hallgatókat. Az alsóbb évfolyamokon az egyetemi tanulási módszerekre való átállásban, a kezdeti nehézségek leküzdésében igénylik ezt a támogatást; a felsőbb évfolyamokon pedig, ahol a különbségek már elmosódottabbak, a szaknevelésben, s nem utolsósorban a kiemelkedő munkás-paraszt származású hallgatók szakmai irányításával kell segíteni ezeket a rétegeket.

DR. KOVÁCS GÉZA, az Általános Kar dékánja:

— Az I. kategóriás hallgatók tanulmányainak megkülönböztetett figyelemmel kísérését elsősorban a családi körülményekből fakadó hiányosabb általános műveltség, valamint a különböző iskolák és iskolatípusok közötti színvonalkülönbség miatt adódó hátrány indokolja. Következésképpen a támogatás is olyan mértékben indokolt, amilyen mértékben a szóban forgó hátrányok egyes hallgatóknál jelentkeznek.

— Egyetemünkön egészében véve eléggé kedvező a felvett

hallgatók között az I. kategóriások aránya, de nem megfelelő például a terv-matematika és a nemzetközi kapcsolatok szakon, ahol az arány az alsó két évfolyamon nem éri el az egyharmadot sem.

— Az elmúlt tanév végén az általános karon nem volt számtan-tervezés az I. és II. kategóriások tanulmányi átlaga között. (Az első évfolyamon: I. kat.: 3,32, II. kat.: 3,56; második évfolyamon: I.: 3,74, II.: 3,60). Amíg az első évfolyamon csak két szakon jobb az I. kategóriások tanul-

mányi átlaga, a II. évfolyamon valamennyi szakon jobb tanulmányi átlagot értek el az I. kategóriások.

— Előttünk álló további feladat, hogy a felső évfolyamokon megfelelő segítséget nyújtsunk a kiemelkedő képességű I. kategóriások munkájához. Természetesen a vásár kettőn áll. Segíteni csak akkor lehet, ha a hallgatók igénylik is a segítséget. A hanyag és feleltelen hallgatókkal szemben szülei foglalkozására való tekintettel sem leszünk elnézőek. A vizsgán nincs külön mérce!

DR. VÁGI FERENC, a Kereskedelmi Kar dékánja:

— A kereskedelmi kar tanulócsoportjainak többségében a munkás-paraszt származású hallgatók tanulmányi átlageredménye gyengébb, mint a többi hallgatóké. Ebben az is tükröződik (többek között), hogy nevelkedési és tanulási feltételeik rendszerint kedvezőtlenebbek voltak. Többnyire az iskoláiktól is kevesebb előkészítést kaphattak, különösen vidéki városokban, falvakban.

— Nagyon érdekes jelenség mutatkozott még a kereskedelmi kar második évfolyamán: a munkás-paraszt származású hallgatók a nem szigorlati tárgyakból jobb átlagos eredményt értek el, mint társaik, viszont politikai gazdaságtanból és filozófiából szigorlatok gyengébben sikerültek. Logikusnak látszik, hogy a nagyobb anyagot átfogó szigorlati tárgyak tanulmányozásában módszertani fogvatékokkal is szerepet játszottak, és ha tanulmányukban jobb eligazítást, több segítséget kaphattak volna, akkor szigorlati eredményeik is jobbak lettek volna.

— Természetesen nem volna helyes az I. kategóriások gyengébb tanulmányi eredményéből túlzó következtetéseket levonni, s a velük való foglalkozást egyoldalúan előtérbe állítani. A segítség ürügyén külön foglalkozások beállításával csak túlterheljük őket, s ez nehezítené tanulmányi helyzetüket és semmiképp sem érnék el célunkat — a tanulmányi eredmények javítását. Nevelőtanárainknak azonban minden egyes hallgató esetében meg kell ismerniük, hogy az esetleges gyenge tanulmányi eredményt mi okozza, a

szorgalom, a rendszeres munka hiánya, a nem elég hatékony tanulás, avagy a nem megfelelő szellemi képesség. A nevelőtanároknak a szaktanárok bevonásával el kell érniük, hogy a rendszeres tanulás a munkás-paraszt hallgatók életemlévé váljon és tanulmányi munkájukat az egyetemi követelményekhez igazodó hatékony módszerekkel végezzék. A III–IV. évfolyamon különösen fontos, hogy a kiváló eredménnyel tanuló munkás-paraszt fiatalokat a szaktanszékek bekapcsolják egyes tanszéki feladatok ellátásába, a diákörök munkájába, s olyan körülményeket kell teremteni, hogy ezek a hallgatók a szakszemináriumi munkák vitelében képességeik maximumát fejthessék ki.

— Véleményem szerint alapjában ez tükröződik abban, hogy az ipari karon több évfolyamon a fizikai dolgozók gyermekeinek tanulmányi átlaga viszonylag alacsonyabb. Például az iparszak I. évfolyamán az I. származási kategóriába tartozó hallgatók tanulmányi átlaga az előző tanév II. félévében 3,21 volt, a II. kategóriába tartozók 3,45 eredményével szemben. A II. évfolyamon a különbség jóval kisebb volt, a közlekedési szak I. évfolyamán viszont lényeges eltérések tapasztalhatók. Például a közlekedési szak I. évfolyamán a fizikai dolgozók gyermekeinek átlaga 2,98, a nem fizikai dolgozók gyermekeinek átlaga pedig 3,74 volt.

— Több szempontból is érdemes azonban a számok mögé nézni. Én most egy mozzanatot emelek ki: az említett

évfolyamokon az elégtelen vizsgái aránya mindkét származási kategóriában gyakorlatilag azonos volt. Jelentősebb eltérés a jeles és a jó érdemjegyek arányánál tapasztalhatunk. Úgy gondolom, ez is arra utal, hogy a fizikai dolgozók gyermekei megállják a helyüket egyetemünkön, de kiváló-jó eredményeket mostohább előfeltételeik miatt viszonylag nehezebben érhetnek el.

— Néhány oktatót meglepett, hogy újra vizsgáljuk a fizikai dolgozók gyermekeinek tanulmányi eredményeit s számon kérjük tőlük a fokozottabb segítséget. Más kérdés azonban, hogy a felvételnél megszüntettük a származás szerinti megkülönböztetést s ezért, hogy a jobb eredmények elérésében segítenünk kell azokat, akik társadalmi helyzetüknél fogva objektíve nehezebb feltételek mellett indultak és dolgoznak ma is. Ha ezt nem tennénk, ezzel közvetett módon egy elintézetes származási „megkülönböztetést” hagynánk érvényre jutni.

Téli „edzőtábor” a Balatonnál

Február első hetében az egyetemi KISZ-szervezet mintegy kilencven, vezető funkcióban tevékenykedő tagja ötnapos vezetőképző táborozáson vett részt Balatonszemesen.

A vezetőképző céljáról és feladatairól Bessenyei Lajos, az egyetemi KISZ-szervezet végrehajtó bizottságának titkára a következőket mondta:

— A hatékony KISZ-munka egyik alapfeltétele, hogy a különböző szintű vezetők ismerjék egymást és közel kerüljenek egymáshoz. Szükségesnek mutatkozott másrészt, hogy az egyetemi félév kezdete előtt közösen megvitásra kerüljenek az elkövetkező időszak feladatai. A két probléma egyidejű megoldását akartuk elérni a vezetőképző tábor megszervezésével. E régóta felmerült tervet anyagi körülményeink miatt azonban csak most tudtuk először megvalósítani.

— Az egyetemi KISZ-élet területén jelentős előrehaladást könyvelhetünk el az utóbbi időben. Ezek az eredmények azonban úgy születtek, hogy az alapszervi, illetve csoportmunka a korábbinál is alacsonyabb színvonalon mozgott. A vezetőképző egyik központi vitatémája éppen az volt, hogy milyen módon lehetne hatékonyabbá tenni az egyes csoportokban a KISZ-munkát.

A szekciótáboron kívül három központi előadás hangzott el. Az első Főzse Lajos, a Budapesti KISZ Bizottság első titkára tartotta. Elsősorban az 1967-es év feladatait ismertette, melyek közül legfontosabb a KISZ hetedik kongresszusának előkészítése és lebonyolítása, valamint az MSZMP IX. kongresszusa határozatainak ismertetése, elfogadtatása és a megvalósításban való részvétel. Az előadásban felvetett kérdésekkel

és problémákkal lapunkban a későbbiekben is foglalkozunk. A másik két előadást Bikics István oktatási rektorhelyettes és dr. Csáki Csaba tartotta.

Bikics elvtárs ismertette az egyetem előtt álló időszerű oktatási és nevelési feladatokat. Előadása tulajdonképpen az általános kari KISZ-alapszervezet által hozzá korábban eljuttatott konzultációs kérdésekre épült. Beszélte az állami vizsgák, a szakszemináriumi, a szakdolgozat és a zárógyakorlat új rendszeréről. Kitért az ösztöndíjak kérdésére is. Közölte, hogy az 1967–68-as tanévben új ösztöndíjrendszer lép életbe, amelynek kialakítása most folyik a Művelődésügyi Minisztériumban. Az új rendszerben is a szociális helyzet és a tanulmányi eredmény alapján ítélik oda az ösztöndíjakat, de a jelenleginél lényegesen nagyobb súlya lesz a tanulmányi eredménynek. Figyelembe fogják venni azt is, hogy a hallgató milyen módon kapcsolódik be a kötelező oktatáson túlmenően az egyetemi közösség életébe, milyen munkát végez a KISZ-ben. Előadásának további részében ismertette azokat a kérdéseket, amelyeket az oktatási reform megvalósítása vetett fel.

Dr. Csáki Csaba az egyetemen folyó TDK-munkáról és a VIII. Országos TDK-konferencia előkészületeiről tájékoztatta a hallgatókat. A vitát öt szekcióban bonyolították le. Négy szekciót alkottak a három kar és a kollégiumok KISZ vezetői. Az ötödik, ún. központi szekcióban a kultúrósztály, a falusi kapcsolatok csoportja, a középiskolások csoportja, a külügyi csoport, az érdekvédelem, a szolidaritási bizottság vezetői vettek részt, továbbá a Közgazdász munkatársa is.

A szekcióban az egyetemi

KISZ-munka hiányosságairól, annak okairól, a szervezeti fegyelemről, a vezetőképzésről, az egyetemi információs rendszerről volt szó. Megvitatásra került a KISZ kongresszussal kapcsolatos választások lebonyolítása is. Ezekben a választásokon egyrészt az új alapszervi vezetőséget, másrészt a kongresszusi küldöttjelölőket választják meg. Az utolsó évek alapszervezetinél az eddigi vezetőség megbízatását a hátralevő néhány hónap időtartamára meghosszabbították.

A balatonszemesi vezetőképző sikerességét a most kezdődő félévben végzendő KISZ-munka hivatott igazolni. Ha ez a munka hatékonyabb lesz, mint a korábbi években, akkor volt értelme ennek az öt napnak. S hogy hatékonyabb legyen, az elsősorban azokon múlik, akik ott voltak.

Cs. J.

Jutalmazott dolgozatok

A KPM és egyetemünk között fennálló szocialista szerződés keretében minden évben kiírnak a közlekedési szakos hallgatók számára a közlekedéssel kapcsolatos pályázatot. Az elmúlt évben érkezett pályaművek elbírálása alapján a következő hallgatók dolgozatait jutalmazták:

- Takács Ilona IV. évf. (1000,— Ft),
- Papoclay Péter IV. évf. (900,— Ft),
- Rab Károly IV. évf. (800,— Ft),
- Sinkó Irén, 1966-ban végzett (800,— Ft),
- Györfy László IV. évf. (600,— Ft),
- Rutterschmid László IV. évf. (400,— Ft).

Tanuljunk, de miből?

Dilemma

A tankönyvnek van néhány jeles és a jó érdemjegyek arányánál tapasztalhatunk. Úgy gondolom, ez is arra utal, hogy a fizikai dolgozók gyermekei megállják a helyüket egyetemünkön, de kiváló-jó eredményeket mostohább előfeltételeik miatt viszonylag nehezebben érhetnek el.

— Néhány oktatót meglepett, hogy újra vizsgáljuk a fizikai dolgozók gyermekeinek tanulmányi eredményeit s számon kérjük tőlük a fokozottabb segítséget. Más kérdés azonban, hogy a felvételnél megszüntettük a származás szerinti megkülönböztetést s ezért, hogy a jobb eredmények elérésében segítenünk kell azokat, akik társadalmi helyzetüknél fogva objektíve nehezebb feltételek mellett indultak és dolgoznak ma is. Ha ezt nem tennénk, ezzel közvetett módon egy elintézetes származási „megkülönböztetést” hagynánk érvényre jutni.

A tankönyvnek van néhány jeles és a jó érdemjegyek arányánál tapasztalhatunk. Úgy gondolom, ez is arra utal, hogy a fizikai dolgozók gyermekei megállják a helyüket egyetemünkön, de kiváló-jó eredményeket mostohább előfeltételeik miatt viszonylag nehezebben érhetnek el.

— Néhány oktatót meglepett, hogy újra vizsgáljuk a fizikai dolgozók gyermekeinek tanulmányi eredményeit s számon kérjük tőlük a fokozottabb segítséget. Más kérdés azonban, hogy a felvételnél megszüntettük a származás szerinti megkülönböztetést s ezért, hogy a jobb eredmények elérésében segítenünk kell azokat, akik társadalmi helyzetüknél fogva objektíve nehezebb feltételek mellett indultak és dolgoznak ma is. Ha ezt nem tennénk, ezzel közvetett módon egy elintézetes származási „megkülönböztetést” hagynánk érvényre jutni.

— Néhány oktatót meglepett, hogy újra vizsgáljuk a fizikai dolgozók gyermekeinek tanulmányi eredményeit s számon kérjük tőlük a fokozottabb segítséget. Más kérdés azonban, hogy a felvételnél megszüntettük a származás szerinti megkülönböztetést s ezért, hogy a jobb eredmények elérésében segítenünk kell azokat, akik társadalmi helyzetüknél fogva objektíve nehezebb feltételek mellett indultak és dolgoznak ma is. Ha ezt nem tennénk, ezzel közvetett módon egy elintézetes származási „megkülönböztetést” hagynánk érvényre jutni.

Ustor Endre: A diplomáciai kapcsolatok joga.

Az árendemény azonban tényleg csak „gyorssegély”, ha kissé sokáig is tart, de nem oldja meg a problémát. Talán el lehetne érni, hogy azokat a szakkönyveket, amelyekből egész évfolyamok vagy szakok tanulnak, adják ki egyszerűbb kivitelben, olcsóbb formában is. Ez úgyben a Kiadói Főigazgatóság adhatott volna választ, de ott nem kaptunk felvilágosítást, mivel a régi dolgokról, hogy miként kellett volna, már nem érdemes beszélni, és az új gazdasági mechanizmus ebben a kérdésben is változást hoz. Sajnos az erre vonatkozó új rendeletek még nem jelentek meg. Az illetékes szervek előrelátólag júniusban tudnak tájékoztatást adni. Addig maradjunk munkra a türelem, amely ezúttal — reméljük — olcsóbb könyveket terem.

Mátyás Antal: A polgári közgazdaságtan története.

Vajda Imre: Nemzetközi kereskedelem.

Krekó Béla: Lineáris programozás.

Haás Árpád: Korunk kapitalizmusa.

Wilczek Jenő: Ipargazdaságtan II.

A kereskedelem gazdaságtana.

Gazdaságstatisztika.

Komjáti-Rácz: Iparstatisztikai elemző példatár.

Lukács-Ollé: Iparstatisztika.

Korunk világgazdasága III.

Iparvállalati tervezés és szervezés I.

Kozma Judit

AZ ELSŐK KÖZÖTT VOLTAK

Uv után – inkognitóban...

Kevés olyan tette van, amit annyira általános és őszinte megbecsülés kísérne, mint az illegális kommunista mozgalomban való részvételt. Öntudat, világnézeti tisztánlátás és erkölcsi bátorság mellett a veszélyeket vállaló fizikai bátorság is jellemezte azokat az elvtársakat, akik már a felszabadulás előtt a kommunista párt soraiba léptek.

Egyetemünk hallgatóinak, de még oktatóinak és dolgozóinak többsége is túl fiatal ahhoz, hogy választás elé állhatott volna: a kommunista eszmékhez való követhetőséget vagy személyes biztonságát becsülni-e többre. Legfeljebb önmagának teheti fel mindenki a

kérdést, vajon mit tett volna, ha ifjúkorát a fehér terror éveit alatti kellett volna leélnie. De hogyan élték át ezt a döntést azok, akik a göröngyös utat választották?

Erre az utóbbi kérdésre kerestük a választ és ebből született meg az a visszaemlékezés-sorozat, melyet most lapunk hasábjain elindítunk. Egyetemünk dolgozóit közül azokat szólaltatjuk meg, akik elsők között léptek a kommunista párt vagy a szociáldemokrata párt soraiba és akár a múlttól, akár a jelenről beszélnek, a felszabadulás után születtek vagy nevelkedett nemzedéknek különösen sokat mondhatnak.

DR. HÁY LÁSZLÓ, egyetemünk volt rektora a IX. kongresszuson megválasztott Központi Bizottság legrégebbi párttagsággal rendelkező tagja. (SZPD: 1909, KMP: 1919.)

DR. FARKAS SÁNDOR, egyetemi tanár, a tudományos szocializmus tanszék vezetője. (1928-tól a KMP tagja.)

Régi rossz idők

1) Nagyon sokféle választási rendszert dolgoztak ki az úri Magyarországon azzal a céllal, hogy a dolgozó népet kizárják az „alkotmány sáncából”. Volt olyan rendszer, amely az írni-olvasni tudástól tette függővé a választójogosultságot a férfiak számára. De akiknek nem volt hat elemiről bizonyítványuk (és nagyon kevesen végeztek hat elemi), azoknak vizsgát kellett tenniük. A vizsgabizottságok nem a legegyszerűbb szöveget diktálták. Az egyik földmunkás megbukott a vizsgán, mert rosszul írta le azt a szót: Darjeeling.

Erről „Darzilings” címen cikket írtunk, amely annak idején a Népszavában megjelent és komoly visszhangot keltett.

2) 1909-ben megalakult Jászberényben a Szociáldemokrata Párt és a legközelebbi képviselőválasztáson jelöltet is állított: Gyalog János mezőúri kiscsajda személyében. Ez nagy meglepetést keltett a város „úri” társadalmában, hiszen követük emberemlékezet óta gr. Apponyi Albert volt. Ezzel az országos potentáttal szemben merészkedtek a szociáldemokraták ellenjelöltet állítani. Gyalog János nagyon jó megjelenésű, bizalmat keltő egyéniség volt és emellett jó szónok. Nagy tömeg jelent meg ott, ahol beszélt. Mi azonban tudtuk, hogy bár sok a hívünk, van egy nagy hiba: nincs nekik választójoguk. Ennek ellenére összehoztunk közel 100 szavazatot, ez nagy szó volt és az eredmény növelte a szocialisták tekintélyét.

3) A Jászágóban fennmaradtak olyan jogszabályok, amelyek eltértek az országos rendelkezésektől. Így a háztulajdonnal bíró özvegyeknek választójoguk volt a községi választásokon (egyébként a nők ki voltak zárva minden választásból), amit közvetve gyakorolhattak, vagyis úgy, hogy valamelyik férfi-választónak megbízást adtak, hogy nevében szavazzanak. Kihámoztuk a feledésből ezt a jogszabályt. Elvtársaink végig-házták az özvegyeket és megszerezték a meghatalmazásokat. Általános volt a meglepetés, amikor a szocia-

listákkal rokonszenvezők és az özvegyek szavazatai együttesen azt eredményezték, hogy 5 szociáldemokratát megválasztottak a városi képviselőtestületbe, akik ott olyan kérdéseket vetettek fel, amelyekre felfigyelt a város lakossága.

4) Az általános, titkos választójogokért folyt a harc. Nem maradtam le egy tüntetésről sem, amelynek ez volt a jelszava. Arról ábrándoztunk, hogy milyen nagy dolog lenne, ha nálunk olyan választójog volna, mint Olaszországban, ahol az első világháborút megelőző időkben a legszélesebb körű volt a választójog. De aztán mi történt? 1915-ben az olasz parlament nagy lelkesedéssel, óriási többséggel a háború megüzenése mellett foglalt állást. Ez véget vetett annak az illúziómnak, amely a polgári demokrácia parlamentarizmusát illetően bennem élt.

Ezek után érthető volt, hogy gyanakodva néztem Bíró egyik híres plakátját, amely 1919. elején jelent meg a budapesti házak falain és amely a Parlament épületét ábrázolta, mellette állt egy munkás, aki az épület egyik felét vérvörösrre festette. Ekkor már nagyon egyet értettem azzal, hogy a Kommunista Párt mindegyik plakátja cédulát ragasztott ezekkel az egyszerű szavakkal: „Vigyázat, mázola!”

5) Az itt említett választási előkészületeimben mint választó nem voltam érdekelt. Bár 27 éves múltam, egyetemi végzettségem volt, 4 évi katonai szolgálatot teljesítettem az első világháborúban, megírtam Doberdót, és akkori választójogi törvény szerinti azonban nem volt szavazati jogom, ami hathónapi egy helyben lakáshoz volt kötve és az első világháború alatt elég sűrűn változtattam lakóhelyemet.

Választójogot nekem először a Magyar Tanácsköztársaság adott, és a proletárdiktatúra idején tartott választáson gyakoroltam ezt a jogot első alkalommal. Azóta természetesen minden választáson, amelyben résztvettem, a kommunista jelölre szavaztam.

Dr. Háy László

„Vörös mételey” a diákok közt

1931 végén, az akkori Pázmány Péter Tudományegyetem bölcsészkarj épületében a hallgatók röpcédulákat találtak az előadóterem padjain, az ablakdeszkákon, az egyetemi „feketetáblára” rajzszegve, sőt — Uram bocsá! — az egyetemi kápolna padjain is. Aláírás: a Kommunista Ifjúmunkások Magyarországi Szövetsége egyetemi csoportja. Miről szóltak a röpcédulák? Beszéltek az akkor már javában tartó gazdasági válság okairól (a válság hatása Magyarországon még pusztítóbb volt, mint némely más országban), leleplező adatokkal szemléltették a Horthy-fasizmus szociális és kulturális politikáját, feltárták az inséges szegénydiákok helyzetét. A politikai állásfoglalás mellett követelték a szegénydiákok segítségét, a vagyoni helyzet arányában megállapítandó progresszív

tandíjat, fűtött tanulószobákat, diákokthozonok létesítését, tanszersegélyt és még sok más — egyszóval azoknak az akadályoknak a lebontását, amelyek a tehetséges és szegénysorsú fiatalok egyetemi tanulmányainak útjában állottak: a „gazdasági numerus clausus” megszüntetését.

Pár hét, múlva az akció megismétlődött. Tüntetés volt a questura előtt, tiltakozásul a magas tandíj ellen. A röpcédulák ismét feltűntek. Az egyetem felbolydult méhkaszhöz hasonlított. Lezárták a kapukat, igazoltatták. „Csak külső emberek lehetnek a bujtogatók” — gondolták egyesek. A gondosan megválogatott és „hazafias” szelvényben nevelt egyetemistákról nem tételeztek fel ennyi elvetemültséget. (Csak mellékesen: az egyik igazgató a Kari Segítő Egyesület titkára,

éppen a KIMSZ egyetemi frakciójának vezetője volt.)

Horthyék politikai rendőrsége, Schweinitzer rendőrfőtanácsos maga vette kezébe a nyomozást. Civilruhás idegenek sétáltak a folyosókon, szűrős tekintetükkel kutatón néztek a hallgatók arcába. Jobboldali érzelmű diákokat is bevontak a figyelésbe. Ahol két ember bizalmasnak tűnő beszélgetést folytatott, belehallgatóztak.

A kommunista diákok is sok konspirációs hibát követtek el, és 1932. júniusában megtörtént az első letartóztatás. Közel húsz egyetemista, fiatal tanár és értelmiségi került a rendőrség vallatószozába. A megdöbbenés csak nőtt, amikor kiderült, hogy részben közismert közéleti személyiségek hozzátartozói is a detektívek kezei közé kerültek. (Bartók Béla unokaöccse, az ismert haladó esztéta, Schöpflin Aladár fia, egy felvidéki püspök! unokaöccse, stb., stb.) És ami a legfájdalmasabb: több, mint féltucat közülük az Eötvös Kollégium diákja. Tudni kell, hogy az Eötvös-Kollégium volt ekkor a legszínvonalasabb, legzárkóbb, legnyilvánosabb magyar intézmény. A felvételtel mindenekelőtt a politikai-világnézeti megbízhatóságot vizsgálták (és, hogy ez a „megbízhatóság” mit jelentett, arról nehéz fogalmat alkotnunk), de igen alaposan a szellemi képességeket, felkészültséget is. A kollégium sok anyagi áldozattal elősegített célja volt: a reaktív rendszerhez hű, jól képzett vezető értelmiségiek nevelése.

A lapok öles címeikkel, jócskán kiszínezve és torzíva közölték a „vörös mételey” behatolásáról szóló tudósításokat. A jó családból való fiatal emberek egyszerűen „Moszkva bérencei” lettek. „A vörös diákok vörös tanárját és menyasszonyát letartóztatták” — így az Est 1932. június 12-én. A Pesti Hírlap vezércikkében kesergett arról, hogy a lélekrontó tanok behatoltak az Eötvös Kollégiumba, „a magyar kultúra fellegvárába”. Nyilatkozott Zilahy Lajos, Ravasz László református püspök, Gömbös Gyula miniszterelnök. „Akkiktól a nemzeti és egyetemes kultúra ápolását vártuk, azok ennek az elpusztítására szövetkeztek. Nem látom szükségét sem a kíméletnek, sem a sajnálkozásnak velük szemben” — hangzott Traeger László ügyész.

Hogyan került sor arra, hogy a gondos szelekció ellenére, annak ellenére, hogy a Horthy-rendszer jól működő ideológiai vesztégar alá helyezte a marxizmus forradalmi tanításait, azok mégis elterjedtek a magyar ifjúság legfeljettebben őrzött köreiből?

Az akkori magyar valóságban jobban le lehetett olvasni a tőkés rendszer törvényeit (és pusztító ellentmondásait), mint ahogyan ezt ma az egyetemi hallgatók látják. Már 1928–29-ben egy református diákegyesület keretében (!) „kelet-európai szeminárium” jött létre, amelynek hallgatói az ártatlan cím alatt a marxista elméletet, a Szovjetunió életét tanulmányozgatták. A kör tagjai később szinte valamennyien kommunistaivá lettek. Természetesen nem csak röpcédulákat szórta. A mozgalom erősödésével tucatnyi tanuló körben (lakószobákban vagy utcán sétálva) vitatták a külföldről beszerzett marxista könyveket, tanulmányozták a politikai gazdaságtant, vitákat kez-

deményeztek a kollégiumban, a diákegyesületekben, idegen nyelvű baloldali anyagokat fordítottak az illegális párt részére. A kommunista ifjúmunkásokkal rendezett közös kirándulások sokakat hoztak még közelebb a munkásszotyához. Féllegális időszakok lapot is indítottak „Szabadon”, majd „Valóság” címmel. (Persze, csak egy-két szám erejéig, mert a rendőrség hamar rátette a kezét a baloldali sajtótermékekre.)

Az egyetemi kommunista diákmozgalom nem szűnt meg a letartóztatásokkal, a kirótt börtönbüntetésekkal.

1933 februárjában újabb lefogásokra került sor. Ezúttal 34 egyetemi hallgató és értelmiségi került a rendőrség kezébe a törvényes államrend elleni felforgató szervezkedés vádjával. (Köztük József Attila és Darvas József, néhány középiskolai tanár, tanító, stb.)

A nyomozati adatokból kiderült, hogy a megújult kommunista szervezkedésnek a bölcsészkaron, a képzőművészeti, az iparművészeti, és a zeneművészeti főiskolán is működtek illegális sejtjei. A közgazdasági kart (amely akkor a Műegyetemhez tartozott), három fő (két férfi és egy nőhallgató) képviselte. Az orvosi karon, a Műegyetemen, a tanítóképzőben kiépült kapcsolatok nem derítették ki.

★

Az 1933-as letartóztatásokat már csak távolból, külföldről kísérhettem figyelemmel. Amikor 1932. júniusában az egyik lapban megjelent, hogy „A mozgalom tulajdonképpen szervezőjét még nem sikerült kézrekeríteni. Az valószínűleg egy szürke polgári állás biztossnak hitt menedékében húzódik meg” — akkor a párt utasítására külföldre kellett távoznom.

★

A kommunista diákok legelőbbje felszabadulása után tovább tevékenykedett az illegális mozgalomban, sokuk számottevő tényezője lett a politikai életnek a felszabadulás után. (Köztük Rajk László, Olt Károly, Mód Péter, Mód Aladár és sokan mások. Jó néhányukat ma is megtaláljuk a politikai, szellemi, gazdasági élet különböző területein.) Az egyetemeken pedig, minden veszély, szellemi nyomás és fizikai terror ellenére mások léptek helyükbe. A kommunista mozgalom a Horthy-rendszer gondosan kiépített elnyomó apparátusának sosem sikerült kiirtania a magyar felsőoktatásból.

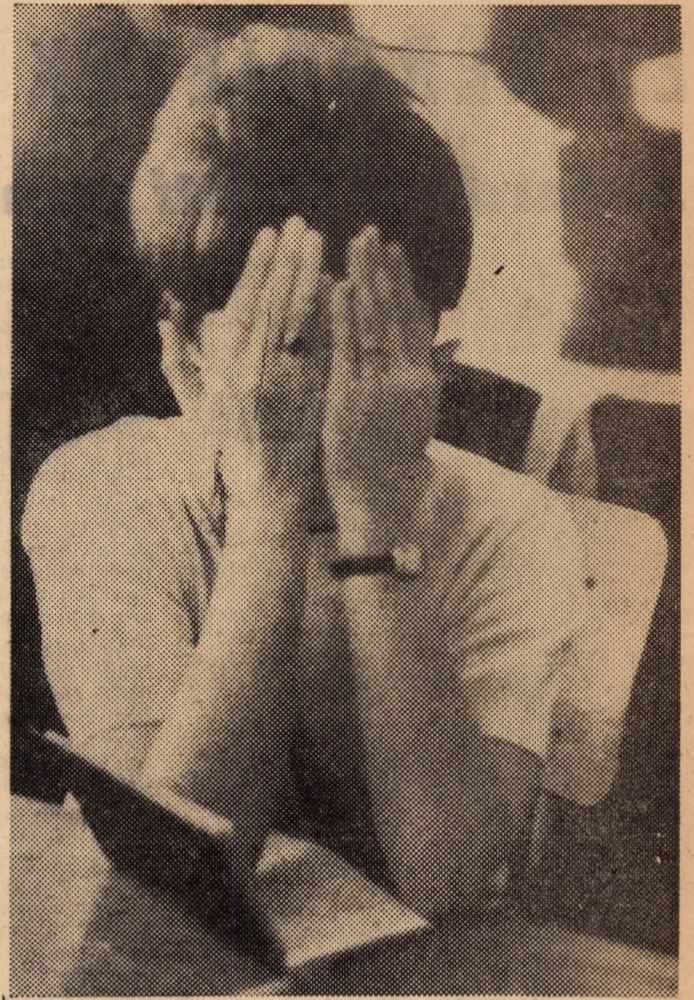
Dr. Farkas Sándor

HIRDETMÉNY

A tudományos szocializmus tanszék az 1966/67-es tanév II. félévében valamennyi évfolyam és szak hallgatói számára fakultatív kollégiumot hirdet az alábbi témából, heti két órában:

A magyar munkásmozgalom fejlődésének fő kérdései.

A kollégiumot Ságvári Ágnes kandidátusa, a Történettudományi Intézet főmunkatársa vezeti. Jelentkezni lehet a tudományos szocializmus tanszékén február 20-ig.

(Száva Lajos felvétele.)

Pályázat

A Magyar Rádió pályázatot hirdet!

Olyan munkatársat kíván kiválasztani az egyetemi hallgatók köréből, akiket tanulmányaik elvégzése után külföldre szóló műsorainak szerkesztőségében alkalmazni tud. A műsorok

arab, török, görög, német, angol, spanyol és olasz nyelven

hírekben, riportokban, kommentárokból stb. mutatják be Magyarország életének különböző vonatkozásait, és szólnak hozzá a külpolitika kérdéseire.

Olyan egyetemisták jelentkezzenek, akik érdeklődnek a rádiós újságírás iránt!

Pályázni lehet

egy vagy több, egyenként legfeljebb 5 perc (60 gépelt sor) terjedelmű írással, vagy ugyanilyen terjedelmű, magnetofonszalagra felvett riporttal, a felsorolt nyelvek bármelyikén.

A témák szabadon választhatók!

■ A pályázóknak mind a téma megválasztásánál, mind pedig feldolgozásánál figyelembe kell venniük, hogy külföldiekhez szólnak, akik Magyarországot nem ismerik.

■ A szerkesztőség minden beérkezett pályamunkát gondosan megvizsgál és amit alkalmasnak talál közlésre, azt műsorában felhasználja

a szokásos honorárium ellenében.

■ A legjobb pályamunkák beküldői az egyetem engedélyével tanulmányaik befejezéséig is

rendszeres megbízatást kaphatnak

rádiós újságírói vagy egyéb szerkesztőségi munka végzésére, hetenként legfeljebb 18 óra elfoglaltsággal. Ez a

gyakornoki munka

lehetővé teszi a Rádió számára, hogy a pályázók érdeklődési körét és képességeit alaposan megismerje, ugyanakkor viszont a pályázóknak is módot nyújt, hogy közvetlen tapasztalatok alapján döntsék el, hivatásuknak kívánják-e választani a rádiós-újságírást.

A legjobb eredményt felmutatók előnyt élveznek az egyetem elvégzése után újságírói munkakörbe való felvételnél.

Beküldési határidő: 1967. április 15!

■ A pályamunkákat a következő címre kell beküldeni: Magyar Rádió, Külföldi Adások Főszerkesztősége, Budapest, VIII., Bródy Sándor utca 5–7. A borítékon kérjük nagy betűvel feltüntetni a „Pályázat” szót.

FELKIÁLTÓJELEK ÉS KÉRDŐJELEK

Évforduló előtti gondolatok

Tíz éve, hogy merész plakátok jelentek meg a pesti utcán. A márciusi ifjak igazi örökösai azok, akik ma a rend helyreállításán, a szocializmus építésének továbbfolytatásán munkálkodnak, velünk együtt, a Magyar Forradalmi Munkás-Paraszt Kormány vezetésével — hirdették a plakátok. Merész plakátok voltak ezek, abban az időben — 1957 márciusában —, amikor a belső és külső reakció még nem akart belenyugodni magyarországi vereségébe: újra 1848 hagyományaira való „hivatkozással”, a szabadságharc emlékének eltorzításával akarta a magyar fiatalokat a proletárdiktatúra ellen mozgósítani. S merész, forradalmi-történelmi tett volt az, amikor március 21-én, a párt szavára, összefogva és országossá téve azt, ami akkor már városokban és falvakban, üzemekben, iskolákban és egyetemeken sok helyen meg is történt — zászlót bontott a Magyar Kommunista Ifjúsági Szövetség.

Ez az ellenforradalom utáni megújulás volt számunkra, mai egyetemista KISZ-esek számára, az első igazi politikai élmény, függetlenül attól, hogy már a KISZ-ben, vagy még az úttörőszervezetben éltük-e át. Izgalmas, bonyolult korszak volt, éles küzdelem az emberekért. Az „elsőként venni fel a vörös nyakendőt” korszaka...

S azután a KISZ felszűnése. Próbázások, kirándulások, táborok és taggyűlések — s a viták. A viták, amelyeknek sarkpontja a KISZ születésétől fogva az, hogy ki lehessen a KISZ tagja. Az ISZM, a két kongresszus — s már közeledik a harmadik is, a KISZ VII. kongresszusa. Az évfordulóról az új KISZ-kongresszusra való készülést jegyében emlékezünk meg — s ez a kongresszus olyan időszakban ül össze, amikor a KISZ-ben újra sok a vita, a forrongás, az egészséges újkeresés.

I.

Végigtekintve a KISZ egyévtizedes történetén, nagyszerű eredményekre lehetünk büszkéek. Túl azon, hogy az ifjúság többsége elfogadja és természetesnek érzi, hogy szocialista társadalomban él, és munkájával, tanulásával a szocialista építómunka részvevője, a legnagyobb eredmény kétségtelenül az, hogy ma minden korábbinál szélesebb ifjúságunknak az az élenjáró része, az aktív ifjúkommunistáknak az a növekvő serege, mely magának érzi, s tetteivel támogatja pártunk politikáját — eredményeivel és hibáival — vitáinkat és harcainkat, szocialista valóságunknak, s világorradalmi valóságának egészét, felkiáltójeleit és kérdőjeleit egyaránt. Gondolkozunk és tanul, meggyőző és vitázik, kritizál és dolgozik, lelkesedik és kigúnyol — mindez együtt teszi alkalmassá arra, hogy holnap az ország mai irányítóinak örökébe lépjen. Mindez a KISZ nagy eredménye, a mi nagy eredményünk. De a másik oldal: passzív fiatalok, „KISZ-tagok” tömegei, tartalmatlanul való formáságok, széles rétegek között eszmei-politikai elmaradottság. S ebben ott vannak a KISZ hibái is: az is, amit rosszul csináltak, az is, amit nem csináltak.

A KISZ — politikai szervezet, az osztályharc szervezete volt és maradt. Ez nem változott, de hazánk fejlődése, az osztályharc területeinek arányváltozásai természetesen más feladatokat róttak és rónak a KISZ-re is. Pártunk IX. kongresszusa megismételte a VIII. kongresszusnak azt a nagyon fontos megállapítást, hogy hazánkban lezárult a nagy osztály-összeütközések korszaka, s ennek megfelelően az osztályharc már nem utcai tüntetéseken, sztrájkokban nyilvánul meg, változnak az osztályharc eszközei és módszerei. A KISZ fejlődése során bizonyos vonatkozásban hibás gyakorlatot is kialakítottunk, talán azért, mert a fenti megállapítást félreértettük, ugyanakkor pedig nem vontunk le más alapvető következtetéseket, amelyek a továbbhaladáshoz feltétlenül szükségesek.

II.

Először is le kell szögezni: mit nem jelent ez a változás. Semmiképpen sem jelentheti azt, hogy gyengülnie kell a KISZ politikai jellegének. A KISZ-nek továbbra is politikai szervezetnek kell maradnia, de sokszínűbb kell politikáznia, differenciáltabban, új módon. Az új helyzet megteremtí mind a lehetőséget, mind pedig a szükségességet annak, hogy az egyes KISZ-szervezetek önállóan politikáljanak. Ugyanakkor azért, hogy a KISZ az egész ifjúsági szervezetévé vált, a KISZ érdekvédelmi funkciója iránti igény is kialakult.

Mint a KISZ KB 1966. június 13-ai Állásfoglalása megállapítja, a KISZ-nek kettős funkciója van: „egyrészt a párt vezetésével a marxizmus-leninizmus szellemében neveli, a szocializmus építésére mozgósítja az ifjúságot és közvetíti a párthoz a fiatalok véleményét. Másrészt képviseli a magyar ifjúságot az állami és társadalmi szervek előtt, védi a fiatalok törvényekben és rendeletekben meghatározott jogait.”

A feladatok sokoldalú együttese, ezek arányai ugyanakkor nem alakultak megfelelően a KISZ tevékenységében az utóbbi öt-hat évben. Mit mondd ezzel kapcsolatban a KISZ KB Állásfoglalása?

„Miközben kiszűszedett a KISZ tevékenysége, ma már a munkától a szórakozásig igyekszik befolyásolni a fiatalok életét, gyakran ellentmondások keletkeznek ifjúsági szövetségünk jellege és szervezetének tevékenysége között. A sokoldalú szervező munka nem

mindig párosul kellő eszmei-politikai tartalommal. Az önművelés és érdeklődés arányai eltorzultak az ideológiai, politikai ismeretek gyűjtésének rovására...” „Különösen szembe-tűnő, hogy amíg a KISZ tevékenysége szélesedett a gazdasági építómunka terén, viszonylag elmaradt a szükségletektől az ideológiai munka fejlődése...” „...a politikai munkát a KISZ-oktatásra szűkítik, és elhanyagolják az agitációt, az ifjúsági tömegek mindennapi meggyőzését, a politikai élményt nyújtó akciók szervezését”. Méhes elvtárs ezt még azzal egészítette ki, hogy „termelési mozgalmaink nem állnak mindig a kommunista nevelés szolgálatában. Versenyszervező munkánkban gyakran elszáradnak a lényeg: az ifjúság erkölcsi-politikai értékeinek fejlesztése.”

Az érdekvédelem problémakörével kapcsolatban pedig az Állásfoglalás megállapítja: „A KISZ érdekvédelmi tevékenysége, törvényekben biztosított jogai ellenére nem fejlődött kielégítően... A KISZ-bizottságok és szervezetek jó része mellékes feladatnak tartja az ifjúság érdekvédelmét.”

Tömören összefoglalva, a KISZ tevékenységében túlzott mértékben dominált az utóbbi években a termelési segítő tevékenység (a termelési mozgalmak, társadalmi munkaakciók sokszor eléggé egyoldalú értelmezésével), valamint a szabadidőkihasználás szervezése, míg az eszmei-politikai nevelőmunka és az érdekvédelmi munka különböző területei háttérbe szorultak.

Meg kell mondani azt is, hogy mindez nem egyszerűen a helyes központi intenciók eltorzítása, nem rossz végrehajtásból, szervezési hibákból, nemtörődomségből adódott. Ennek gyakorlata felsőbb szinteken alakult ki. A KISZ 1960 körüli helyes irányváltotatása ugyanis — amelynek lényege, hogy a fiatalok legszélesebb tömegeihez kellett eljutni, s nyilvánvalóan másképp, mint korábban —, értetlenséget, szektás visszautasítást váltott ki alacsony szintű KISZ-szervezeteink jelentős részében, s a különböző szinteken a funkcionáriusoknak nehéz meggyőző munkát, sokszor éles vitákat kellett folytatni. A felső szervekben azonban bizonyos idegenkedés alakult ki nemcsak a direkt politizálás elavult formáival, hanem magával a direkt politizálással szemben is, és olykor szektás lett az, aki, bár nem volt kötelező, a klasszikusokat olvasta, aki a kiránduláson politizálni akart stb. Röviden: a vezető szervek sokszor átesetek a ló túlsó oldalára. „Gyakran lehet találni politikai érzéketlenséggel, ébertelenséggel, bátortalansággal és szenvedélytelenséggel, még a hivatásos ifjúsági vezetőkél is.”

Tükröződtek a KISZ munkájában kialakult aránytalanságok a VI. kongresszus által kiadott Akcióprogramban is.

III.

Azt mondtuk: a politizálást, a politikai tevékenységet kell továbbra is KISZ-munkánk középpontjába állítani. De mit értünk ezen? Mit jelent a politizálás ma, a szocializmus felépítésének időszakában, a nagy osztály-összeütközések lezárultával?

Túl egyszerű, túl általános lenne azzal elintézni a dolgot, hogy aki tanul, dolgozik, az már politizál is, hiszen ezzel objektíve elősegíti a szocialista társadalmunk fejlődését. A politizálás ugyanis egyének, közösségek, politikai mozgalmak tudatos tevékenységét tételezi fel, azt, hogy a politikai személység ügyünkkel váljon, mondhatnánk: szubjektív politizálást. S ez utóbbit, a szubjektív politizálást állítanánk a KISZ tevékenységének homlokterébe.

A politizálás napjainkban több, eltérő természetű dologból tevődik össze.

1. A nagy osztály-összeütközések kora, a hatalom megszerzésének és megvédésének időszaka hazánkban lényegében lezárult, nemzetközileg azonban egyáltalán nem. A nemzetközi síkon folyó nagy osztály-összeütközések pedig (ahol különböző áttételeken keresztül mindig a magyar proletárdiktatúráról is szó

Vita*

van!), a legkülönbözőbb vetületben jelentkeznek hazánkban is, gazdasági és ideológiai téren egyaránt. A nemzetközi méretű osztályharc egyben éles harcot jelent bennünk is: a szolidaritás, az áldozatvállalás: a proletár-internacionalizmus, illetve a közöny, elzárkózás, kényelmeskedés, azaz (Faragó Vilmos kifejezésével élve) a pacifistává szelídült nacionalizmus között. S olykor ez olyan mozgalmi formákat is felvet, melyek egyébként már elvesztették az időszerűségüket (tüntetés, röpcédulák stb.).

2. A kommunizmus egyik alapvető jellemvonásának a társadalom mindenirányú tudatosságának egyre több eleme jelenik meg a szocialista építés során, melyeket társadalmi öngazgatás néven szoktunk összefoglalni. (Ez szélesebb kör, mint a gazdaság tudatos irányítása. Az ebbe való bekapcsolódás a politizálás másik fontos eleme lehet ma az ifjúsági szervezetben.

Kell-e változtatni a politikai órák rendszerén?

Az elmúlt fél év során mindhárom kari KISZ-vezetőség saját aktívártekezlete elé terjesztette a politikai képzés, a politikai nevelés egyik legáltalánosabb és központi megkívánt formájának, a politikai órák problémáját. Széles körű vita bontakozott ki a jelenlegi gyakorlatról, a hat évvel ezelőtti kezdeményezett s eleinte jól bevált módszer „válságának” okairól, illetve a „felélénkítés” lehetőségeiről.

Több szélsőséges nézet is elhangzott; így voltak olyan KISZ-aktívák, akik az egyetemi politikai tájékoztatás és képzés egyéb formáira hivatkozva, valamint azon az alapon, hogy a politikai órákon a sajtó és a rádió, a hírszolgálat ismeretanyagán túl úgysem nyújthatunk többet, „a fürdővízzel együtt kiöntötték a gyermeket is”.

Az ellenkező tábor képviselői viszont határozottan a politikai órák további fenntartása mellett törtek lándzsát, hangoztatva, hogy szigorúbban kell megkövetelni és rendszeresíteni, tartalmasabbá, aktívabbá kell tenni a foglalkozásokat.

A realisabb, megalapozot-

tabb véleményalkotások érdekében megvizsgáltuk a hat évvel ezelőtti körülményeket és összehasonlítottuk a mai adottságokkal. A lényeges változásokat látva, valóban szükségesnek tartjuk a politikai órák rendszerének átalakítását.

Pár évvel ezelőtt a hallgatók politikai érdeklődésének felkeltése érdekében a politikai órák rendszere mellett más forma nem létezett.

Ma a helyzet megváltozott. A klub fórum vitái, a politikai tartalmú élménybeszámolók, valamint a szabad pártnapok új és hatékony formákat jelentenek.

Nem szabad persze megfeledkeznünk arról, hogy az említett formák nem fogják át a hallgatók egészét. (A klub rendezvényeinek kialakult „törzsgárdája” van, amely a legaktívabb és a politikai élet iránt leginkább érdeklődő hallgatókból áll; a kari aktívártekezlet is viszonylag szűkebb fórum.) Szükség van tehát a csoporton belüli politikai vitákra, politikai nevelésre, a kevésbé aktív vagy éppen érdektelenséget tanúsító hallgatók megmozgatására. De a politikai órák szervezési módja elavult, mert a csoportok többségénél „már megint kell csinálni egyet” alapon tartják meg az órákat. A politikai órák rendszer, merev jellege felesleges és a riasztó „politikai óra” elnevezés is szükségtelen. Követeljünk meg, hogy saját tervük szerint, de félévénként több ízben is tartsanak a csoportok olyan összejöveteleket, amikor aktuális közös problémáikon kívül egyes politikai, kulturális, társadalmi vagy gazdasági kérdéseket is megvitatnak, amire a IX. kongresszus anyagának feldolgozása is alkalmat ad. Ebben az esetben a nevelőtanárok, az instruktorok felelőssége és szerepe is sokkal nagyobb lenne.

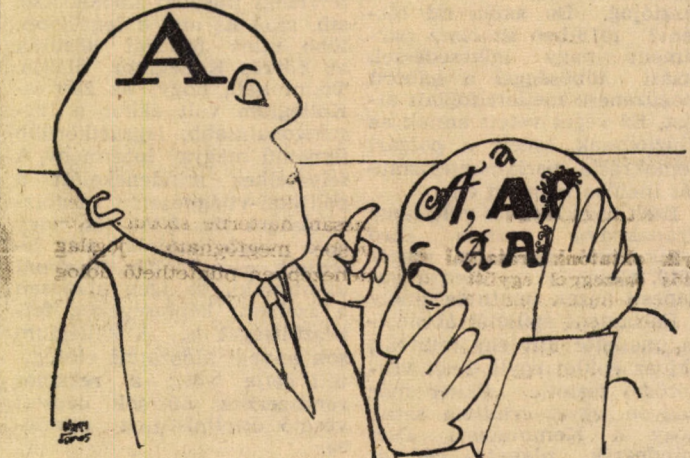
A politikai nevelés említett formáin kívül új ötleteket is meg kellene valósítani. Ilyesmivel lehetne például a társadalmi egy-egy területének kérdéseit rendszeresen megvitató önképzőkör jellegű vitakörök létrehozása, kari vagy akár egyetemi szinten. Új utak és új módszerek keresése nélkül nem lehet fokozni és éberen tartani hallgatóink politikai érdeklődését, aktivitását.

Petres Sándor

Variációk egy témára

— Na, ... még öt doboz, és vége a vizsgaidőszaknak. Csak a fejem ne fájjon ettől a sok tanulástól.

— Hiszen maga nem azt mondja, ami az én jegyzetemben van.

3. Politikai munkánk leglényegesebb feladata — szorosan összekapcsolódva, átfedve a másik kettővel — a kommunista embertípus kialakításának folyamata. Ennek két oldala van: az egyes emberek közösségi emberré, és a különböző szintű, fajtájú közösségek emberi közösséggé való fejlődése, amely az emberek mind tudatosabb, kölcsönös (felépítő jellegű) tevékenységében valósul meg. Konkrétan, elsősorban az ún. kiscsoportokban folyó közösségi élet fejlődését, s emberformáló erejének kibontakoztatását jelenti: az őszinte légkör, a kritika és önkritika, a példamutatás, az emberi-eltvársi kapcsolatok fokozatos általánossá válását.

E feladatok tehát politikai munkát, politizálást jelentenek, s közös sajátosságukat úgy is meg lehet fogalmazni, hogy az osztályharc elsősorban nem ellenséggel szemben álló emberek között, hanem az egyes emberek gondolkodásában, érzelmeiben, a kis és nagy közösségeken belül, a KISZ-en belül folyik.

IV.

„A módszer, a módszer és harmadszor is a módszer!” — kezdte felszólalását az Egyetemi és főiskolai hallgatók I. országos konferenciájának egyik részvevője, érzékeltetve, hogy további fejlődésünkhöz a mit kérdésének tisztázása mellett az eddigieknél többet kell foglalkoznunk a hogyannal is.

Vannak a KISZ-ben bizonyos „örök problémák”, melyek közül egy-kettő már a megalakulástól kezdve, nagy részük azonban 1960–61 óta a legtöbb helyen hasonló, vagy azonos módon merül fel, tehát krónikus problémái ifjúsági szervezetünknek. Csak néhányat ezek közül.

Elsőként a szervezetbe való felvétel, s ezzel kapcsolatban a követelmények problémája említhető. Utána az alapszervezetek kialakításának, a szervezeti életnek visszatérő gondolata, s hogy az alapszervek többnyire nem, vagy alig működnek. Visszatérő probléma a KISZ-oktatás, egyetemünkön például (de nemcsak itt) a politikai órák rendszere a KISZ fájó pontjai közé tartozik. Egy-egy ünnepe, demonstráció, iskolanap stb. szervezése még csak sikerül (sokszor persze igen jól), de nem tudjuk megoldani a mozgalmi élet hétköznapjainak kérdéseit. A viszonylag jól működő KISZ-szervezeteknél pedig a főtöltes szervek, a pártiszervek, iskolákban a tanárok, egyes KISZ-esek, „túlzott aktivitásá-

ról”, vezetőségek vagy alapszervezetek „túlzott önállóságáról” beszélnek stb. S lehetne a sort még folytatni...

Az elmondottakkal kapcsolatban a gazdasági mechanizmus reformjának egy nagyon fontos, általánosítható és feltétlenül általánosítandó tanulságát kell felvetni. Korábban azt hitték a marxisták, hogy a szocializmus lényegének egy adott gazdasági mechanizmus, egy bizonyos konstrukció felel meg. A hibák, nehézségek pusztán abból adódnak, hogy a gazdasági vezetők nem dolgoznak elég jól, vagy pedig az ellenséges tevékenység fejti ki hatását. Ezzel szemben a mechanizmus-átalakítás alapeszméje az, hogy ismétlődő, azonos típusú problémák esetén, melyek az adott körülmények között szemmel láthatóan szükségszerűek — az adott körülményeken, tehát a konstrukción, a mechanizmuson kell változtatni.

Azt hiszem, ez az, amivel a KISZ-ben nagyon is elmaradtunk. Nem igaz, hogy a formák, a keretek adottak, csak nem tudjuk őket tartalommal kitölteni. A módszerek fejlődése nem tartott lépést ifjúsági mozgalmunk fejlődésével, feladatainknak — elsősorban magának a politizálásnak jellegváltozásából adódó — módosulásával. A párttól, méghozzá az illegális párttól kölcsönözött, élcsapat-jellegű keretek, módszerek segítségével próbálunk tevékenykedni a szocializmus teljes felépítésének időszakában politizáló tömegszervezetben.

Felmerül egy ellenérv: vannak jól működő alapszervek, jó taggyűlések, tartalmas tanulmányi mozgalmak stb. Ezekben az esetekben a pozitív tartalom tulajdonképpen „áttör” a korszerűtlen formán, másrészt pedig elképzelhető olyan alapszervezetek, KISZ-szervezetek, melyekre a tömegszervezet sajátosságai csak korlátozottan érvényesek — vagyis többségükben a politikai kérdések iránt szenvedélyesen érdeklődő, kritikus-önkritikus, egymással őszinte fiatalok jönnek össze, akiket nagyjából ugyanazok a problémák érdekkel és mozgátnak, s ahol a taggyűléseknek, politikai köröknek nem az elkezdede, hanem a befejezése okoz problémát. Az analógiára visszatérve: a mai mechanizmusban is vannak jól, sőt kiválóan dolgozó üzemek, világszínvonalú konstrukciók, jövődolgozó tsz-ek és határidőre elkészülő beruházások. A mai mechanizmus egész konstrukciója azonban nem teszi lehetővé azt, hogy ezek váljanak jellemzők, s ezért új konstrukcióra, új mechanizmusra van szükség.

padon megszűnt. Lasszó...
adóstje már a harmincadik
ismétlés körül tart, hallgatóink
közül is sokan nézték meg a
meg sem tudtuk...
lető nevét, a kislány már el is
tűnt. Ezúton is köszönet a be-
csületességért.

A feladat tehát annak megvizsgálása, hogy (1.) a KISZ mai mechanizmusának egyes elemei mennyiben felelnek meg a mai követelményeknek, s (2.) mit és hogyan kell közülük megváltoztatni. Ez nagy apparátus sokoldalú, kiterjedt kutatómunkáját kívánja meg, viták és kísérletek egész sorát, ezért itt csak néhány általam fontosnak tartott szempontot szeretnék felvetni.

1. Mindenek előtt meg kell vizsgálni: *mi legyenek azok a közösségek („kis-csoportok”), melyekre politikai munkánkat építjük.* Korábban ezzel kapcsolatban uralkodó volt az az álláspont, mi szerint a termelési és területi elv szerint kialakított elsődleges közösségek (alapszervezetek) a legalkalmasabbak erre; ma egyre többen vetik fel — s egyre inkább veti fel a gyakorlat —, hogy az érdeklődés stb. szerint kialakuló *másodlagos közösségek* (TDK ill. szakkörök, hobby-körök, nyelvi körök, kultúrcsoportok, sőt: házi buli társaságok) hatása is jelentős, komoly szerepet kell nekik tulajdonítani.

2. Korábban a *politikai ismeretek bővítésének, információk nyújtásának, viták lefolytatásának* legalkalmasabb keretét a hagyományos KISZ-oktatásban (politikai körökben, próbacsoportokban) véltük megtalálni, ami szintén összekapcsolódik az alapszervezetek rendszerével. Mostanában egyre több más módszert próbálunk ki az egyetemen (kollégiumi szakcsoportok, fórum, szabad pártnap stb.), melyek *együttesen* talán perspektívában felválthatják a hagyományos KISZ-oktatást.

Két oldalról is felvetődik tehát az alapszervezet, mint mechanizmus-elem kérdésesége, s felmerül, hogy a feladatok *bizonyos mértékű átvételére a klubforma* (nemcsak tánc- és játékkeretért ezen természetesen) nem alkalmasabb-e. Ezt támasztják alá a lengyel ifjúsági klubok, de az említett — és más — hazai tapasztalatok is.

3. Az említettekkel összefüggésben meg kell vizsgálni: *milyen területen, milyen szférában lehet legjobban kibontakoztatni a fiatalok társadalmi-közéleti aktivitását, politikizálását.* Korábban itt is mindent az alapszervezetekre kívántunk építeni (vezetőségek és aktívák, KISZ-csoportok) — azóta ezt bizonyos mértékig korrigálni kellett. Kibontakozott a KISZ-szervezetek „külső” tevékenysége, mely a hierarchikus alapszervezeti szerveződéstől eltérő bizottságok, munkacsoportok kialakításával jár.

4. Kapcsolódik ehhez, hogy *milyen kéréseket biztosítsunk a fiatalok politikai véleménynyilvánításának, kezdeményezéseinek.* (Elvégre a KISZ feladatának tekintjük, hogy „... a szocializmus építésére mozgósítja a fiatalokat és közvetíti a párthoz a fiatalok véleményét.”) Ezt a KISZ mai szervezeti mechanizmusa, hierarchikus rendszere nem oldja meg megnyugtatóan. A demokratikus centralizmus demokráciájának oldalát ugyanis általában csak egyes KISZ-szervezetek önállóságaként szoktuk értelmezni, az *egy-egy szervezet illetékességénél nagyobb horderejű politikizálás kezdeményezését viszont a vezető szervek monopóliumává tettük.* Meg kellene fontolni: mi lehet a szerepe az ifjúsági mozgalomban annak, hogy egy-egy, akár országos politikai mozgalmat, akciót, például egy üzem vagy egyetem KISZ-szervezete kezdeményezzen. A jelenlegi konstrukció ugyanis rengeteg kezdeményezőkézséget; fiatalos energiát, tenniakarást pazarol el.

Persze nem biztos, hogy ilyen módon minden kezdeményezés pontosan fedi a központi elképzeléseket, és olyan formában indul el, mintha a központi szervek indították volna. Nyilván lesznek nem száz százalékgig helyeselhető kezdeményezések is, de ez a kockázatot vállalni kell. Offenzívát folytatni csak kockázattal lehet, s ha nem vállaljuk ezt, akkor elkerülhetetlenül defenzívába szorulunk. Egyébként pedig a központi elképzelések lelketlen, kényszeredett helyi megvalósítása távolabb áll a központi elképzelésektől, mint egy-egy, olykor bizalmatlanul fogadott helyi javaslat.

5. Az alulról jövő kezdeményezés körének előbb említett kiterjesztése *szükségessé* tenné az ifjúsági mozgalomban is a koordinációs, mellérendeltségi-együttműködési kapcsolatok szerepének növelését, dominálóvá válását. A KISZ-élet fejlődése többek között egyetemünkön is azt mutatja, hogy a KISZ-ben — amelynek hatalmas szervezetehez képest viszonylag kicsi az apparátusa — feltétlenül szükség van a koordinációs kapcsolatok továbbfejlesztésére. Különösen (de nemcsak!) az egyetemi KISZ-munkában van ennek nagy jelentősége, hiszen az egyetemisták társadalmi-közéleti tevékenységének kibontakoztatására pusztán az egyetemen belül nincs lehetőség; az egyetemisták politikai aktivitásának „kisugárzása” pedig nemcsak lehetséges, hanem szükséges is. Elég, ha csak *olyan kérdésekre* gondolunk, mint a közzag-

dasági propagandamunkának a pártkongresszuson is szóba került megjavítása, vagy a vietnami szolidaritási mozgalom.

6. A KISZ-mechanizmus különböző oldalait hosszasan lehetne tovább sorolni, de már csak kettőt említenék röviden. Az egyik: *a fiatalok érdekvédelmének, képviselőinek mechanizmusa.* Megoldja-e ezt kielégítően egy-egy KISZ-vezető részvétele a különböző bizottságokban, irányítási szinteken, a vállalati négyeszőgekben? Nem válik-e ez a képviselő túl sokszor formálissá?

7. Végül fel kell vetni a kérdést: *szükség van-e a KISZ munkájában olyan átfogó keretre, amilyen például az ISZM? S ha van is átfogó keret, követelményrendszer legyen-e az, (mint az ISZM, s más új kezdeményezések is) vagy pedig valami más? Kérdés, vajon a jelenlegi gyakorlat pozitív hatásai (elősegíti a KISZ-munka szélesebb kiterjesztését, KISZ-en kívüliek bevonását, sokoldalúbbá teheti a KISZ-életet stb.) vagy jelentős negatívumai (formalitásokra, mennyiségi szemléletre ösztönöz, s a munka tényleges tartalma a látszótló *szükségszerűen* elmarad) esnek-e nagyobb súllyal a latba?*

Vita*

A felsorolt néhány szempont mellett biztosan van még a KISZ-mechanizmusnak egy sor problematikus vonatkozása, melyeken érdemes végigmenni, s megkeresni a legjobb megoldást. Két félreértést kell azonban feltétlenül eloszlatni. Egyrészt *semmiképpen sem csak szervezeti kérdésekről van szó* (mint az egyetemünkön az egy évvel ezelőtti vitában kitűnt), másrészt a módszerekben továbbra is *össze kell kapcsolni a direkt és indirekt politikizálás különböző formáit, s e két fő irányum belül kell korszerűsíteni a mechanizmust.*

Természetesen a KISZ-mechanizmus problémáinak felvetése nem jelentheti a KISZ centralizmusának, s különösen a KISZ pártirányításának tagadását. *A KISZ politikai mechanizmusának korszerűsítése is a párt vezető szerepének, a demokratikus centralizmus érvényesítési módjának megújítását kell, hogy jelentse, pártunk IX. kongresszusának ide vonatkozó megállapításai alapján.* Nyilvánvaló, hogy ezen a téren komoly

mulasztásokat kell pótolni, s ezért kitartó munkára van szükség mind központi szinten, mind pedig helyileg, az egyes KISZ-szervezetekben. A KISZ mechanizmusának eléggé különbözőnek kell lennie ugyanis az egyes ifjúsági rétegek, sőt az egyes KISZ-szervezetek sajátosságainak megfelelően. Felmerül ezzel kapcsolatban a kérdés: *szükséges-e, helyes-e a szervezeti kérdések jelenlegi, viszonylag részletes szabályozása a KISZ szervezeti szabályzatában? Nem elegendő-e inkább keret-sabályzat, s a konkrét szervezeti megoldásokat minden egyes KISZ-szervezet maga alakíthatná ki.* (Más kérdés, hogy a szavazást, a választás rendjét egyértelműbben, a tagok jogait és kötelességeit konkrétan, a fegyelmi, s különösen a súlyosabb fegyelmi büntetések rendjét pontosabban, jogszerűbben kellene a szervezeti szabályzatban rögzíteni.)

Mi a magunk részéről, büszkéek lehetünk arra, hogy egyetemünkön az utóbbi időben sokat tettünk a KISZ mechanizmusának megjavítása érdekében. Kifejlesztettük az egyetemi klubot, különböző operatív bizottságokat és munkacsoportokat hoztunk létre, bővítettük a hallgatók társadalmi-közéleti tevékenységének körét, külső kapcsolatokat alakítottunk ki, s részben átalakítottuk szervezeti felépítésünket is.

v.

Mindezen gondolatok aktualitását éppen az adja meg, hogy kongresszus előtt állunk. A következő hónapok taggyűléseinek, KISZ-értekezleteinek, s persze a nemhivatalos vitáknak is nyilvánvalóan az értékelés és a hogyan tovább lesz a központi kérdése. Ezen a munkamegbeszéléseken az eredmények és a hibák taglálása mellett elsősorban a *problémákról* kellene beszélnünk. Arra volna szükség, hogy azok a sokoldalú viták, azok az *igenis konstruktív kritikák és javaslatok*, melyek a klubvitákon, egyéni beszélgetéseken újra meg újra visszatértek, megfelelően tükröződjenek a kongresszus előkészítésében *s magán a kongresszuson is: az eredmények mellett a problémák, a lezárt viták mellett a nyitott kérdések, a lelkesítő célok mellett az új formák, a jelszavak mellett a módszerek — a felkiáltójelek mellett a kérdőjelek is ott legyenek a kongresszus ülésteremben.* Így lehet valóban munkaértekezlet, s nem pusztán ünnepsorozat a Magyar Kommunista Ifjúsági Szövetség előttünk álló VII. kongresszusa.

Bauer Tamás

Devalválódás

Nincs azon szégyellni való, hogy a vizgák fokozatosan veszítenek varázsukból. A pénz is devalválódhat. A napi 45 oldalas fejadag sokszorosára nő, előadásjegyzetet nem olvassunk, vagy ha igen, akkor a másét. Valahogy majd csak lesz — mondjuk —, s már „józanul” mérlegeljük, mi történne, ha halasztanánk. Örülünk, ha kétszer átolvashatjuk az anyagot, s a legtöbbet az utolsó két napban tanulunk. Tanulási intenzitásunk ekkor éri el csúcspontját, s már csak mosolyogni tudunk azon, hogy volt olyan vizsgánk is, amelyre előző nap déltől kezdve kikapcsolódással készültünk. Már mindent nagyszerűen meg tudunk magyarázni, s melleszéd-készségünk is kifejlődött. Idegességünk a vizsga előtt nem múlik el, de már tudjuk, hogy az szinte programszerűen következik. Igazán idegesek akkor vagyunk, ha még mindig nem vagyunk idegesek. Ez ugyanis azt jelenti, hogy azt sem tudjuk, mitől lehet félni. Váltig hangoztatjuk — másoknak —, hogy semmit, a kerek-ég-egyvilágon semmit nem tudunk, de magunk lennénk a legjobban meglepődve, ha a vizsgán ilyesmi bekövetkeznék.

Viták

Az idők folyamán elsajátítjuk a közgazdasági tolvajnyelv fogalmait. Sűrűn használunk bizonyos fordulatokat és kifejezéseket. Ezeket gyakran, nagyon gyakran emlegetjük, legalább is annyiszor, amennyi ahhoz elég, hogy elhíthessük magunkkal: már mi is értjük őket. Kiválóan megtanulunk idézni, kiragadni, aláhúzni, hangsúlyozni, kidomborítani, és következtetéseket levonni. Már az önálló, tudományos kutatómunka varázslatos bűvköre ragad meg, tévedhetetlenül és cáfolhatatlanul állítunk és bizonyítunk. Forrásmunkákra támaszkodunk, s mit számít a probléma bonyolultsága —, nagy tudósokat megszegyenítő bizottsággal mutatjuk az egyedül üdvös utat — a megtévelyedettek népes taborának. S mindezt elevenen, sokszínűen, feltárva, problémázva, ecsetelve, pezsgően. Leszögezzük jónéhányszor, hogy a szavak mögött rejlik mély és igaz tartalom ragadjuk meg. Mert nekünk koncepciónk van.

— martin —

sényén kívül a spányol kottett erőfeszítéseket és két komoly, irodalmi igényvel felálló műsort mutatott be. Ezeket nagyobb létszámú gárdát is szerepeltetett. Hasonlóan, a szépirodalom iránti lelkesedés hozta létre az angol és amerikai írók (az első

világosan. Az első a sokszor krónikusan kicsi látogatottság. Ennek részben izlésbeli különbségek, részben hirdetési nehézségek az okai. A plakátkészítés, miután a kultúrosztály az első félévben nem vállalta, az egyes körökre hárult. S bizony ez a

Gőzgazdasági teremtan

(Doktori disszertáció)

A gőzfűtésről általában: a gőzfűtés egység az emberiséggel. Erre több bizonyítékunk is van. Az egyik ilyen: egy Peking melletti ősemberbarlangban talált felirat, melynek szabad magyar fordítása a következő: „Hogy a fene enné meg!” Erre utal még továbbá az a többezer éves kínai közmondás is, hogy „Kleine Fische, gute Fische!”. A gőzfűtés tartozéka egy terem vagy szoba, amelyet elvben a gőz-

fűtésnek kellene felmelegítenie. Manapság általában fordítva történik. Mivel egyetemünkön gőzfűtés van, így vizsgálódásom körét erre szűkíttem le.

Tehát konkrétan, tágabb értelemben: egyetemi viszonylatban a gőzzel fűtött termek két változatát ismerjük. Úgy mint: 1. előadó-, 2. szeminárium terem.

Nézzük először az előadókat. Ezek esetenként több száz ember befogadására is szolgálhatnak, fűtésüket tehát ennek megfelelően kellett megoldani. A gőzfűtés által képzett meleg levegőt két helyen lehet befúvatni. A terem alsó és felső részén. A szintkülönbség a terem előbb említett két része között egy szobor plusz egy emelet.

Közismert az a fizikai törvény, hogy a meleg levegő felszáll. Ezért népgazdasági megfontolásból a meleg levegőt csak a terem felső részén fúvatják be, itt már ugyanis fent van, nem kell tovább szállnia, tehát energiatakarékosággal jár. (Egyes emberek még emlékeznek, hogy valaha alul is fújtak befelé, de ez még az ötvenes években történt, s tudvalevő, hogy akkor elhibázott volt a gazdaságpolitikánk.) Így azután a teremben

S vegyi nevelő szoba kiadó. Külön kérdés a klubvezetőséghez, hogy a rendezvényekre a megadott időponttól kezdve biztosítsa a zavaraltalan „terepet”. Sokszor okozott problémát ugyanis a kezdésnél a játékok csattogása. Nem lenne jó ismét felújítani a tavaly már bevált klubgyeletes rendszert?

—patkó—

Dreyer: „Jeanne d'Arc szenvedései”, Duvivier: „Az alvilág királya”, Welles: „Aranypolgár”, Rossellini: „Róma nyit város”, Fellini: „Országúton, Wajda: „Csatorna”, valamint Antonioni: „A kiáltás” című alkotását. Érdekessége még a sorozatnak, hogy a felsorolt filmek jelentős része már muzeális jellegű, hiszen a legfiatalabb is 10 éves, s a legrégebb több mint negyven éves már.

A vetítések mindig hétfői napokon lesznek, folyamatosan április 24-ig. Az előadások 7 órakor kezdődnek. Hallgatóknak a bérlet 24 forintba, dolgozóknak 40 forintba kerül. A régi tagsági igazolványok továbbra is érvényesek, az újakat 2.—Ft-os áron lehet átvenni.

A rendezőség nyomatékosan felhívja a bérlet tulajdonosok figyelmét arra, hogy a vetítések szünetében nem szabad dohányozni, s az előadótermet csak a film végén lehet elhagyni.

—m—

Apróságok

Princ felel a vizsgán.
— Átvette az anyagot?
— Jelentem, spéci vagyok benne!

★

Egy matematika vizsgán.
— Törtet hogyan deriválunk?
— Törtet törttel úgy deriválunk, hogy a számlálót a számlálóval, a nevezőt pedig a nevezővel deriváljuk.

★

Az ENSZ olyan, mint a bal-
esetvédelmi oktatás; mindenki részt vesz benne, de senki sem érdekel, viszont ha bal-
eset történik, akkor szidják...

★

Egyes óvatos közgazdászok
könyveit nyúlborbe kellene
kötni.

—Rózsahegy—

A MI KIS MANÓCSKÁNK

Szombat este, fél tizenegy. A klubban a zenekar a ziganált játssza, mindenki veszi a kabátját. Egy fiú így szól a társához:

— Jössz holnap a Bercsényibe?

— Jövök, de csak hét óra felé.

— Miért?

— Előbb megnézem a tv-ben a Szatmárit.

Hát igen. Szatmári Jenő, egyetemünk másodéves, nemzetközi szakos hallgatója lasan olyan gyakori vendége lesz a tv-nézők otthonának, mint az Anzgal, Prince, vagy akár a Manócska. Félútat sikeres tv-vetélkedő áll a háta mögött, külpolitikai, nyelv-

ismerten kellemes kikapcsolódás, pihenésképpen horgászvetélkedőkön is el szoktam indulni, sőt két versenyt meg is nyertem. Ezután két Ki miben tudós szereplés következett, az elsőt még nem kíséreltem siker, de a következő évben harmadik lettem történelemből. (Vegyipari technikumot végeztem). Akkor ősszel elindultam egy Rádió-vetélkedőn is. A zsűri elnöke Berend elvtárs volt. Tőle hallottam először a nemzetközi szakról, és az ő szavai is hozzájárultak ahhoz, hogy a Közgazdaságtudományi Egyetemre jelentkeztem. A versenyen egyébként második lettem. Ezután egy év „pihenő” következett. Az érettségi, a felvételi, majd az első vizsgák gyötrelmei azonban többszörösen felültették a legizgalmasabb versenyeket is.

— Mint újdonsült nemzetközi szakos egyetemi hallgatónak a külpolitikában is jártasnak kellett lennem. Szóval elindultam a tv külpolitikai rejtélyversenyén, melyen második lettem. Ez 1965 októberében történt. 1966 júliusában, annyi helyezés után végre megtört a jég. Megnyertem az „Utazás Kvizóniába” című versenyt, mely egyébként nagy közgazdásikert hozott, mivel Kállai és Váradi barátom révén harmán kerültünk az első öt közé. Már ekkor halasztottak olyan hangok, hogy könnyű nekünk, nemzetköziseknek a külpolitikai vetélkedő olyan, mint a konzervatóriumi növendéknek egy amatőr zeneti verseny. Ezért a múlt év őszén lezajlott Hat ország vetélkedője után (ötödik hely) elhatároztam, hogy csoporttársaimmal együtt bebizonyítom, más területen is helyt tudok állni. Azt hiszem, ez sikerült is, hiszen a legutóbbi „Szavak, csodálatos szavak” nyelvészeti vetélkedőn a harmadik helyen végeztem, csoporttársam, Tardos Robi pedig negyedik lett.

Végül még azt árul el, ha netalán megrendeznék a tévében a háziasszonyok vidám vetélkedőjét, azon is elindulnám?

— Ezt nem tudom, mivel még hajdanok vagyok, de ha addigra elkelek, akkor biztosan...

Farkasházy Tivadar

Harmadik hely az Országos Cselgáncs-csapatbajnokságon

Nem mindennapi esemény egy sportkör életében: cselgáncscsapatunk a Spartacus és a Honvéd mögött az országos csapatbajnokságon harmadik helyen végzett.

Hogyan is történt?

Még alig egy éve, hogy az O. B. II. győzteseként — az osztályozót veretlenül nyerve — a csapat feljutott az első osztályba, sőt erre ráduplázva a tavaszi forduló végén (mindössze egy vereséggel) a bajnokság élén állt. S hogy végül meg kellett elégedni a harmadik hellyel, az nem a versenyzők küzdeniakarásán múlt.

Mint minden egyetemi csapat, cselgáncsaink is csak szeptemberben tudták elkezdni a komoly edzéseket. A nyár, amikor tervszerű, teljes szakosztályi edzést nem lehet tartani, nagy kiesést jelent, s a rövid őszi felkészülés alatt ezt nagyon nehéz behozni. Érezte hatását a sajnálatos pozsonyi repülőszerecséltenség is, ahol Nagy Miklós személyében egyik legeredményesebb versenyzőnket veszítettük el. A Honvéd kivételével a csapatok nem tudták teljesen pótolni az elvesztett versenyzőket — a Kecskemét és a Tatabánya emiatt jutott végül a kiesés sorsára.

Nos, ilyen előzmények után került sor decemberben a második fordulóra: a Bp. Spartacustól és a Honvédtól 4:1-re kikapunk, a Kecskeméti Dózsa és a Tatabánya ellen 4:1-re, az MTK ellen 3:2-re győztünk a csapat. Ez az eredmény, a harmadik hely akkor is nagyon szép, ha tudjuk, hogy a második hely is reális lett volna.

Bár kimagasló eredményt senki sem ért el, Ipacs László és a nemrég leszerelt Horváth Csaba kiegyensúlyozott, jó teljesítménye emelhető ki, de az egész csapatot együtt illeti az elismerés a lelkes küzdőszellemért, a helytállásért ezeken a nagy tétre menő találkozókon.

Nádai Pál, az edző, akinek lelkiismeretes munkáját ezek

az eredmények fémjelzik, már előre tekint:

— Az egyéni bajnokságok során rutinszerzés céljából szeretnék kezdőket is elindítani. Mellettük a tapasztaltabb versenyzőktől néhány jobb helyezést várok. Az élmezőny nagyon szoros, minden súlycsoportban van 6-7 olyan versenyző, akik közül bármelyik bajnokságot nyerhet, így a dobogórajtás mindenütt nagy eredmény.

Sajnos, egyre inkább hátrányba kerülünk azzal, hogy a csapatbajnokság rendszere megváltozik. Legközelebb már mindkét forduló ősszel lesz, szeptember-október, illetve november-december folyamán. Ez a felkészítés menetében jelent nagy feladatokat. Amellett, hogy a nyáron Pesten maradó versenyzőkkel a lehe-

AHOVÁ MINDENKI AZÉRT JÁR...

Beültem a könyvtárba. Ott legalább zavar-talanul tanulhatok. Mert oda mindenki azért jár, hogy tanuljon. Igaz, vannak olyanok, akik csak nézelődnek, melegednek, vagy a tájat nézik — az ablakon át. De ez engem nem zavar. Ez a kikapcsolódásuk. Mások cukrot esznek, vagy Ludas Matyit olvasnak, és problémáikat sűrűn beszélgetik meg társaikkal. Engem ez se zavarhat, ez hozzá tartozik a tanuláshoz. Engem semmi sem zavar, én nyugodt ember vagyok. De hát mi is zavarna a könyvtárban, ahová mindenki azért jár, hogy tanuljon?!

Még az se zavarhat, ha például néhányan párosan járnak — tanulni. Mondjuk matematikát. Egymás mellett ülnek, összeköti őket a kszik, az epszilónok, az integrálok világa. S ha más köti össze őket, ez még mindig nem zavar. Mondjuk a fiú megfogja a lány — vállát. Belátom, így fárasztó, ilyen magasan tartani a kart, hát lejjebb kell engedni. Ettől én még nyugodtan tanulok. Attól is, hogy a lány megfogja a fiú másik kezét. Ez sem zavar, igaz, hogy ez már figyelemre méltó. Vajon hogy fog így a fiú lapozni? De minek csinálom magamnak problémákat! Ez nem tartozik rám, nekem az a dolgom, hogy tanuljak. Azért mégis fúrja az oldalamat a kíváncsiság.

Hát sehogy se lapoztál. Mert a fiú eltűnt. Legalábbis a feje. De hát ő az csinálnak, amit akarnak. Nekem semmi közöm hozzájuk, az ő dolguk. Én azért még nyugodtan tanulok. De a kíváncsiság megint fúrja az oldalamat. Nézem, hol a fiú feje: a széktámla és a lány háta között. Fárasztó lehet így, megdöntött törzssel a lány oldalára dőlni...

De mit törődöm én más bajával? Engem különben sem zavar semmi. S mi zavarhatna itt a könyvtárban, ahová mindenki azért jár, hogy tanuljon.

Az azonban mégis érdekes, hogy őket sem zavarja semmi. Még az sem hogy könyvtárban vannak...

— m —

EGY ÚJSÁGHÍR:

Ismét népszerűek a magyar slágerek

Nyílt levél egy tanácsadóhoz

Kedves Barátom!

Mivel életem első egyetemi vizsgája előtt állottam, fölöt-tőbb hasznosnak találtam tanácsodat kérni. Biztam más-féléves tapasztalatodban, s ezért bátorítottam zaklatni kérdéseimmel.

Most, hogy már átestem a „tűzkeresztségen”, még jobban megérttem, milyen rossz tapasztalatlanoknak lenni.

Megfogadtam tanácsaidat s reményekkel, valamint kabalalacokkal telí, léptem be vizsgázni X tanársegédhez. S nemcsak remények csüngtek még akkor szívemen, hanem kabátom bal hajtókáján pompázó zöld-fehér Fradi-jelvény is. Bölcs szavaid sugallatára, mielőtt leültem volna, csöppet sem szerény mozdulattal megigazítottam talizmánomat. Már kezdtem izgulni, hogy elmarad a hatás, mikor a vizsgáz-tató megkérdezte: „Maga Ferencváros-szurkoló?”

— Igen, tetszik tudni a Flóri...

— Jó, jó — szakított félbe — most inkább húzzon egy tételt.

Mosolyogva nyújtottam a kezem a cédula-tömeg felé, s kirántottam egyet. Meg voltam győződve, hogy „Az FTC történetéről való elmélkedés” áll rajta. S akkor jött az első családás. De még reménykedtem...

Húsz percig törtem a fejem, hogyan kellene rávezetni őt a Fradi-Juventus meccs eseményére. Csak akkor néztem meg a tétel címét, mikor már kihívott felelmi.

„A függvény szélső értékei” — sandítottam rám a cédula. S akkor vettem észre, hogy van ott két példa is.

— Miért nem oldotta meg ezeket? — bökött felém a vizsgázató.

— Elfelejtettem, azaz túlcseleztem a gondolataimat, úgy mint a Varga Zoli, meg a

Flóri a Tatabánya ellen, mikor 1:1 volt... Mit tetszik szólni Szuromi góljához? Tiszta les, akárcsak...

— Akárcsak maga most. Na, jó! Akkor mondjon valamit a lokális szélső értékről.

— A Karába, a jobb szélen. Mekkora dugót ragasztott a Manchesternek!... Olyat a Molnár, de még a Jair sem tud. És a balszélen, a Szóke... Csak úgy siklik a védők között, hozzá se érnek a labdához!

— Sajnos maga se a minimum és maximum pontokhoz. Mikor van minimuma a függvénynek?

— Ha a Novák nem rúgja be a tizenegyest. Úgy, mint a...

— Mikor akar már végre a matematikáról is beszélni?

— De professzor úr kérem...!

— Csak adjunktus vagyok...

„Hogy felvág” — gondoltam — hiszen, ha már csak, akkor is csak tanársegéd. De tanácsodat követve próbáltam tovább...

— Igenis professzor úr! Csak adjunktus tetszik lenni!

Nem untatták a folytatással. Kidobott. Hiszen ez természetes volt. Mikor közölte velem a kegyetlen döntését, megpróbáltam Fradi-drukker-lelkére beszélni, szakadatlanul cibálva mellemen a zöld-fehér talizmánt. S akkor kiderült, hogy ő tulajdonképpen Y adjunktus és X tanársegéd helyett vizsgázta, aki most éppen beteg...

Nem tehetsz róla! Te jó tanácsokkal láttál el, igazán csak hálával tartozom neked. Én viszont „golya” voltam. Csak meg kellett volna megkérdeznem a tanszéken, ki vizsgáztat aznap. S akkor a sarki trafikban vettem volna egy Vasas-jelvényt és Farkasékat dicsértem volna agyba-főbe, persze óvatosan kerülve az Inter témát, tapintatos Honvéd-drukker létemre.

Halász János

A notórius jegyzér

— Úv-jegyét adok, veszek!

Riport az éterben

Kedves hallgatóim!

Nagy jelentőségű esemény szem- és fültanulí leszünk az elkövetkező néhány percben, hiszen mint azt önök is tudják, ma hirdetik ki — hasonlóan a sportolókhoz —, hogy ki nyeri el az Év Közgazdász büszke címét.

És most, kedves hallgatóim, megjelent a zsűri elnöke, mögötte két fehér ruhás hajdon kezükben a trófeákkal, az egyéni győztesnek járó Arany Könyök-védővel és a legjobb csapatnak járó Arany Kód plakettel, amiről köztudott, hogy a gazdasági mechanizmus kicsinyített mása.

Tisztelt egybegyűltek! Kihirdetem az eredményt! Mindenki visszafojtja a lélegzetét, kedves hallgatóim, még én is. Így csoda, hogy beszélni tudok. A rendkívüli pillanat rendkívüli teljesítményt szül! Tehát, az Év Közgazdász címet Srumpf Hugó elméleti közgazdász nyerte el.

Amint azt önök is hallják, az éljenzés nem akar szunni. Valóban, Srumpf,

ez a kissé már öregedő, de még ereje teljében lévő ember rendkívüli nyújtott. Egész évben egyetlen cikke, könyve, brosúrája nem jelent meg, sem a hazai sem a külföldi sajtóban. Nem tartott előadást, konzultációt, sőt szabad pártnapot sem és ezzel az egyedülálló teljesítménnyel nagyban hozzájárult a szocializmus teljes felépítéséhez hazánkban.

Második Baj Tiborné, született Künbenn Stefánia a MAJOMÉRT csoportvezetője. A megtisztelő helyezést azzal vívta ki, hogy nem is egy alkalommal végigtekintette a munkaidő mind a 480 percét, anélkül, hogy aktuális telefonját és be-vásárlását lebonyolította volna. Teljesítményének értékét fokozza, hogy egy alkalommal még a férje számára készülő kötött alsó befejezését is elhalasztotta.

Es most kerül sorra, kedves hallgatóink a csapatverseny eredményének kihirdetésére.

Első a Salátaipari Tröszt kollektívája. A csapat eredmény küzdelem árán (a ter-

nem teljesítése mellett), a prémiumkeret megkészszerzését érte el a feleses szerv-nél.

A vállalat, noha 15 000 főt foglalkoztató telepe vidéken van egész központi apparátusát és NB II-es labdarúgó-csapatát a fővárosban tudta tartani. A zsűri figyelembe vette az eredmények mellett azt is, hogy a csapat tagjai között mély barátság, sőt testvériség alakult ki, segítik egymást mindenben s akit például elbocsátanak, azt másfél hónapon belül visszaveszik a Trösztből, magassabb beosztásba. Így a léptétektől való félelem megszűnt, jobb lett az egész kollektíva szelleme.

Második a Narimpez lett. Ez a külkereskedelmi vállalat ma már ugyanolyan áron dobja piacra a magyar narancsot, mint a grönlandi és svéd konkurencia...

Hirtelen recsenés hallottam — a rádió elhallgatott. Mint később kiderült, elromlott benne a régi mechanizmus.

— ki —

Újévi köszöntő

A Kedves Olvasó bizonyára meglepődik a fenti címen. Persze csak az, aki nem olvassa rendszeresen lapunkat. Az edzettségek már hozzászoktak, hogy a Közgazdász egy-két hónapos késéssel reagál bizonyos eseményekre. Bár ez még mindig jobb, mint amit nagy lapjaink tesznek. Ők most kezdenek arról írni, ami az ötvenes években történt nálunk...
Tehát! Szeretettel köszöntjük a Kedves Olvasót, lapunk első — 1967-ben megjelenő — számában.

Öntudatos egyetemistának most kezdődik az új év. A hivatalos újévkor, tehát december 31-ről január elsejére virradóra nem ér rá ezzel törődni. Ennek egyik fő oka, hogy átmeneti állapotban van. A közepes illuminációból a delirium tremens állapotába. Aztán másodikán van egy matek vagy statisztika vizsgálata és az egész úgy elsikkad. Az új életet kezdő fogadalmak tehát a tanítás kezdetére esnek. Legismertebbek ezek közül az „ezentúl minden előadásra bejárak”; az „évközben is tanulok”; és a „minden tanárnak illedelmesen fogok köszönni!” kezdetűek. Aztán megkezdődik a tanítás és a Puskinban jó film megy délelőtt, továbbá Mancikával sürgős elintézni való akad 10-től 12-ig a Gyöngyszemben, és nem fog a prof. deklinált cseréértéke sem tönkremenni, ha nem üvöltözők állandóan, hogy „Jó napot kívánok, tisztelt tanár elvtárs”.

Hát, valahogy így alakulnak majd a dolgok, de ne rohanjunk annyira előre. Ne menjünk el szó nélkül a december 21-től január 28-ig tartó időszak mellett. Idősebb bennszülöttek még vezéregazgató korukban is rettegve fognak rá visszaemlékezni. Ugyanis ekkor került lebonyolításra — párhuzamosan egyetemi Ki miben tudós viadalunkkal — az egyiptomi hét csapásból annak idején kimaradt, Nagy Belső Tatarozás elnevezésű közrettegés. Sokaknak maradó emlékeik vannak erről. Jön az ember vizsgázni. Fekete ruha, vakító fehér ing, ünnepi pléh-pofa — cühög elegáns. A folyosó közepén lóra. A létra tetején pajzán lelkületű mázoló szakmunkás ül, hosszú méla lesben. A gyanútlan ipse aláér, fent a pajzán lelkületű a pemzlijét zutty bele a vödörbe, majd széles ívben megszeli kezd. Lent az illető széles ívben kezd szidni a rokonait, de rosszul teszi, mert még egy adagot kap a nyakába. Ezután gyorsan kotródik. Később bekésen túri, hogy vizsgán a hátán található fél négyzetméteres foitrol magyarazzák Ausztrália hegy- és vízrajzát.

Szóval eltelt a vizsgaidőszak, kisebb-nagyobb zökkenőkkel. Mert zökkenők azok voltak, sőt, ha a bukásokat is ide számítjuk, akkor a taskenti földrengés ehhez képest barátságos koccanásnak minősül. A bukásdőlások már a vizsgaidőszak első napján, menetrendszerű pontossággal megkezdődtek. Ebben természetesen nem kis szerepük volt a folyosókon felhalmozott fűtőtesteknek. A matek tanszék például egy ideig megközelíthetetlennek bizonyult. Ebből egyesek messzemenő következtetéseket vontak le. Később keservesen csalódtak.

A bukások másik oka az volt (bizonyos híresztelések szerint), hogy oktatóink már az új mechanizmus szellemében vizsgáztattak. Csak bizonyos általános irányelveket kaptak az elégtelenség számára vonatkozóan, s ezt nekik kellett kitölteni tartalommal.

Ujj mechanizmus. Hát igen! Manapság nagyon sok szó esik erről, szinte már divattá vált beszélni róla. Így meg sem lepődtem, amikor sikeres tud. szoc. vizsgám után, Szent Antal perselyén a következő fejrás fogadott: „Jövőre árrendezés! Háláját ma még fix áron rohatja le! Ki tudja, mit hoz a jövő!”

Az új mechanizmusnak köszönhető, hogy a nagy kereslet következtében, alkalmazkodva a piachoz, emelkedett az uv-jegy ára. Természetesen ezt csak azok sínnylik meg, akiknek alapvető létfenntartási cikkük az uv-jegy. Tehát a széles néptömegek.

A bukások harmadik okaként lehet említeni a jegyzetek hiányát. Évközben az előadók folyton nyugtatják az embert: lesz jegyzet a vizsgaidőszakra, türelem jegyzetet terem! Az ember nyugodt, és miközben a Kedves John-t nézi, egy pillanatra sem jut eszébe, hogy becsapják. Aztán jön a jegyzetelátó, s közli, hogy nincs papír, nem lesz jegyzet. Ilyenkor az emberben mindig felmerül a kérdés, hogy ha Drunyak Lajos új verseinek és egyéb zöldségeknek megjelentetésére volt papír, miért pont a jegyzetek számára nincs?!

Azért a vizsgaidőszak végén mindenki fellélegzik — „Na, ezen is túl vagyunk, ezt is megúsztuk, ezt is befejeztük. Már csak két uv. van hátra.”

Aztán jönnek újra a szürke hétköznapiak. Kelhet az ember mindennap hajnalban és siethet, hogy fél tízenketőre beérjen. Később ugyanis nagy tumultus van az ebédnél. Majd jönnek a fennkölt légkörű szemináriumok, s az ember ilyenkor úgy tud örülni egy korán megjelent tavaszi légynek.

Az ember egy pillanatra eltűnődik, s meghatódik, hogy milyen gyorsan rohan az idő. Mintha tegnap lett volna, hogy pg-ből sikerült egy puska segítségével négyesre lemenni. Pedig már egy hónapja is van, hogy megcsélt. Szalad az élet, minden mozog, minden változik. Csupán egy fix pont marad az egész világegyetemben: a dékáni hivatal.

És végül?... — Sikerekben és alíráásokban gazdag boldog új félét kívánunk mindenkinek... minden egyetemistának, legyen az akár tanárség, vagy adjunktus, esetleg egyszerű, ipar szakos közgazdászjelölt.

Rózsáhegyi János

KÖZGAZDÁSZ

A Marx Károly Közgazdaságtudományi Egyetem lapja
Megjelenik kéthetenként, a tanulmányi időszak alatt.
Felelős szerkesztő: Faklen Pál.
Szerkesztőség: Budapest, IX. Dimitrov tér 8. III. 307.
Telefon: 186-850/138 mellék
Kiadja a Hirlapkiadó Vállalat
Készül a Szikra Lapnyomdában

TAILY NEWS Älteste Nachrichten

A balatonszemesei téli vezetőképző tábor legolvasottabb újsága és egyetemünk első napilapja a fenti címet viselte. A manufaktúris módszerek őskorának technikájával előállított „sajtótermékben” közölt írások egy része nem éri el, más része pedig túllépi a közölhetőség színvonalát. Az alábbi összeállításban ezért igyekeztünk olyasmit kiválogatni, ami a kettő közé esik. A határesetekért elnézést kérünk.

Különytudósítónk jelenti:

Tegnap este tartották a szekcióvezetők országos konferenciáját. A konferencia az alábbi napirendet tárgyalta. 1. Soproni kékfrankos. 2. Szentgyörgyhegyi rizling.

Az általános kari frakció tegnap ülésén kijött barlangjából az őszinte vélemény. A napsütésben megijedt a saját árnyékától és visszament. Hozzánemertő körük véleménye szerint ez kemény fagyokat jelent.

Közlemények:

A szekció üléseket nem szankcióként alkalmazzák a frakciók ellen.

Kiméld elvtársaid előadását attól, hogy alszol közben. Várj még néhány napot, hiszen kezdődik az egyetem.

In momento:

Az FPA gyorsírásban jelenti. — Általános gyász és mély

részvét közepette helyezik örök nyugalomra a mechanizmust. Az orvosi zárójelentés a következőket tartalmazza: Hosszantartó betegség után hirtelen, váratlanul, hosszú agónia után hunyt el az elhunyt. (Nem felelnek meg a valóságnak azok az alaptalan híresztelések, melyek szerint az elhunyt enkezzel vetett volna véget életének.) Az elhunytat pillanatnyilag senki sem tekintí saját halottjának. Szelleme örökké él.

Szerkesztői üzenetek:

Ezen a héten több levelet kaptunk, melyek becsmerlő szavakkal illették lapunkat. Köszönjük soraitkat. E levelek arról tanúskodnak, hogy jó munkát végeztünk.

Egy olvasónknak. Ön a humort hiányolja? Nos gondolja végig megélelgyeser F. elvtárs előadását!

S végül az impresszum: Szerkeszti a Kiadóhivatal Kiadja: a Szerkesztőség Index: en van

JÓ ÁLMOKAT, KOLLÉGISTÁK!

Vizsgaidőszak volt. Ilyenkor mindenki izgul és kétségek közt vergődik: mennyit fog vajon tudni a vizsgán — és mennyire lesz majd „szerencsése”.

A vizsga előtti este mindig találgatásokkal telik. Sorra jönnek a jóslatok, ki hányasra taksálja a másikat és önmagát, ki hányast szeretne. Fogadások születnek, kósó sörök és fél konyakok röpködnek. Kihasználva a vizsgadrukkot, az önbizalom hiányát.

A Makarenkó utcai kollégistáknak ebből született egy külön felajánlási rendszerük. Először csak bolondos ötletként vetődött fel:

— Hát, ha én holnap átmegegyek a stat.-vizsgán, éjjel a szekrény tetején fogok aludni! Szobatársai szaván fogták. A közepes statisztikavizsga után

szépen megágyazott a szekrény tetején — s csak reggel tapogatta fájdalmas arccal a derekát. De ilyen apróság kit érdekel akkor, amikor pillanatnyilag eloszlottak az uv-fellegek?

Aztán szokássá vált: ötös vizsga után a szimpla, négyes után a duplaszekrény talált lakóra, s ugyanígy: nehéz vizsgák után esetleg már a hármas is megfelelő szekrényegyenértéket öltött.

Csak az egyik szomszédos szoba lakója lepődött meg, amikor a vizsgaidőszak befejezte után vasárnap reggel betévedt a szobáinkba, s az asztal alatt két bekésen szunyókáló fiút látott: az egyik utóvizsga nélkül zárta a félét, a másik jeles lett...

— 1 — gy —

A NEANDER VÖLGYBEN, az ősfajak és őslányok élték a maguk megszokott, mindennapi életét. Az ifjaknak szép hosszú hajuk volt, torzonborz szakálluk, görnyedt tartásuk, bőrruhájuk. Unatkoztak nap-hosszat. Néha, ha már átlagon felül unták magukat, bandába tömörültek, elrabolták a szomszéd törzs lányait vagy egymásnak estek, és pattintott kőbaltáikkal bezúrták egymás fejét. Aztán unatkoztak tovább. Hallgatták a Cro-Magnon felől érkező dobszót és hódolatokat a heidelbergi isteneknek. Úgy érezték, nincs célja az életüknek. Miért is lett volna érdemes élni? Apáik lejtették a fáról és két lábra álltak. Mi jöhet még ezután?

A KÁMA FOLYÓ VÖLGYÉBEN, az ősmagyar ifjak élték a maguk megszokott, mindennapi életét. Szép hosszú hajuk volt, torzonborz szakálluk, délceg tartásuk és bór-

ruhájuk. Unatkoztak nap-hosszat. Néha, ha már átlagon felül unták magukat, felpattan-tak lovaikra, s bandába tömörülve, elrabolták Nimród király lányait vagy egymásnak estek és a harci tornákon véresre verték egymást. Aztán unatkoztak tovább. Hallgatták a Perzsia felől érkező lantpengést és hódolatokat az Etelköz felől érkező eszmei áramlatoknak. Úgy érezték, nincs célja az életüknek. Miért is lett volna érdemes élni? Apáik megszelídítették a lovat, és már külterjes mezőgazdasági gazdálkodást folytattak. Mi jöhet még ezután?

A KARPÁTOK VÖLGYÉBEN, a magyar ifjak élték a

Kellemetlen do-log arra ér-redni, hogy szomszédunk teli tüdővel és szörnyű hamisan éneklő legújabb slágert, hogy „nem, nem, soha nem, nem, nem lesz valakinek a játékszere... Nézem az óram, hajnali 1 óra. Úristen, holnap reggel 8-kor vizsgázom könyvvitelből s ez az örült nő — mert nő az illető éppen most énekel. Befejezve az előbbi eszmeifuttatást most éppen azt közli a világ, hogy „még fáj, fáj, fáj, fáj...”. Ha tudná, nekem, hogy fáj! Most újabb nótára zendít, valakihez könyörög, hogy legyen jó hozzá egy kicsit... Hát én átmegegyek, de olyan jó leszek hozzá!...

hogy az utcát járja egymagában, pedig a szomszéd szobában énekel. Kinézek az ablakon, szép, holdas éjszaka. Ilyen éjfeleken szoktak kéjgyilkosságokat elkövetni. Hát én átmegegyek és megölöm. Kéjjel! Aztán odadobom a XIV. kerületi keselyűk elé. De egyelőre még énekel. Most éppen azt, hogy régóta nem írt neki valaki... majd folytatja, hogy az élet szép, csak legyenek mindig vidám... Hehehe! Hallom, amit vidáman csikorog a fogaim. Éjjel 2 óra. És holnap reggel vizsga!

Ujabb dalba kezd. Az iránt érdeklődik, hogy mi fogja várni ott lenn, a völgy ölné...? Hát én megmondom neki. Két hatalmas pofon, ha

nem hagyja abba. De nem! Arra próbál rávenni, hogy menjek át és meséljem el, mi fáj. Rögtön utána egy madárról énekel, aki elszállt és messze jár. Az istent a madarainak, hogy ezt nem tudja napközben csinálni. Most „az egyik szemem sír, a másik meg nevet...” Hehehe! Az enyém is... Kezdem megérteni Othello lelkivilágát. Ha egy nő éjjel után énekel, meg kell ölni.

It most jó helyen vagyok. Teljes csönd van, Félórája ücsörgök ugyan egy hosszú-ujjú izében, amit akkor húztak rám, amikor megvertem a főorvost... Azt dúdolta a pimasz, hogy mindenütt jó, csak legyenek én a párja... — rózsáhegyi —

REKLÁM

Lapunk szerkesztője a múlt század végéről visszamaradt íróasztalára borulva, szívtetűpöcön zokogott.

— Miért sírsz gyermekem? — kérdeztem tőle atyátn.
— Mert nincsenek munkatársaim és aki még van, az is „öreg”, hamarosan kipusztul az egyetemről, brühühühü...
— Na, jól van, majd én csinálók neked propagandát, meghozzá az új gazdasági mechanizmus szellemében.

— Ne tedd — szolt ő —, mert anyagi ösztönzésre egy árva vasam sincs...

— Nem vagyok naiv gyerek, nem erre gondoltam — nyugtattam meg —, az új mechanizmusból csak az igények differenciált kielégítését vettem át. Mindenkit izlésének megfelelően csábítunk. Ime:

A nemzeti érzéstől hevülőknék:

SÜVEGEMEN NEMZETISZÍN RÓZSA, TE LESZEL A „KÖZGAZDÁSZ” FOTÓSA!

Magányos fiúknak és lányoknak:

KIVÁNOD A MÁSIK NEMET? NEM MONDHATSZ IGY NEKÜNK NEMET. GYERE KÖZÉNK, ÍRJ A LAPBA, LESZ PARTNERED AZONNYOMBA!

Az italt kedvelőknék:

TÖMÉNTELEN ITALT VEDELSZ? SZERKESZTÖNKBEN HÚ TÁRSRA LEJSZ!

Anyagilag megszorultknák:

HOGYHA KEGYED SOK CIKKET ONT, HASZNÁLHATJA A TELEFONT...

— Na, milyen? — kérdeztem a szerkesztőt. Ő nem választott semmit, csak még szívtetűpöcön zokogott.

— ki —

Perspektíva

A DUNA-TISZA VÖLGYÉBEN a magyar ifjak élik a maguk megszokott, mindennapi életét. Szép hosszú hajuk van, torzonborz szakálluk, görnyedt tartásuk és sky motoroskacagányuk. Unatkoznak nap-hosszat. Néha, ha már átlagon felül unják magukat, bandába tömörülnek és védtelen nőket riasztgatnak vagy egymásnak esnek és véresre verik egymást. Aztán unatkoznak tovább... hallgatják a Luxemburg felől érkező tánczenét és hódolnak az egzisztencializmusnak. Úgy érzik, nincs célja az életüknek. Miért is lenne érdemes élni? Apáik lerakták a szocializmus alapköveit és átszervezték a mezőgazdaságot. Mi jöhet még ezután? Életük tehát alio különbözik elődeik életétől. Azaz, egy valamiben mégis: Nekik már van KISZ-szervezetük is — rózsáhegyi —